СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.25 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.25

РІК CV ПАРСИППАНІ, Н. Дж., П'ЯТНИЦЯ, 11-го ВЕРЕСНЯ 1998 ЧИСЛО 11 VOL. CV PARSIPPANY, N.J., SEPTEMBER 11, 1998 No. 11

МВФ НАДАВ УКРАЇНІ КРЕДИТ

ВАШІНҐТОН. — 4-го вересня Міжнародний валютний фонд схвалив для України довгоочікуваний кредит у рамках програми розширеного фінансування в сумі 2.2 блн. дол. Київ сподівається, що гроші ці врятують його від економічного краху, який тепер переживає Росія.

Рада директорів МВФ проголосувала за трирічний кредит незважаючи на те, що Україну продовжують критикувати за брак економічних реформ. Крім того, запаси фондів МВФ почали вичерпуватися у зв'язку з фінансовою кризою спочатку в Азії, а потім в Росії.

Першу частину кредиту у сумі 257 млн. дол. Україна отримає цього місяця. Наступні частини залежатимуть від того, наскільки Уряд залишиться вірним курсові економічних реформ.

„Головною метою програми щодо України є зміцнення державних фінансів та проведення глибоких структурних реформ, щоб сприяти економічному зростанню і покращенню життєвого рівня населення, — сказано в заяві МВФ. — Разом з тим, вживається заходів щодо відвернення негативних наслідків недавних струсів в реґіоні".

МВФ сподівається, що завдяки програмі розширеного фінансування економіка України зросте за три роки на 4 відс., а річна інфляція зменшиться з 10 до 7 відс. В обмін за кредит Уряд обіцяє скоротити подоходні податки на 10 відс., зменшити субсидії і покращити збирання податків.

Кредит МВФ має також захистити гривню, яка постраждала від падіння рубля. Того самого дня, як МВФ голосував за кредит, Україна змінила валютний коридор. Тепер гривня коливатиметься у межах 2.5-3.5 гривні за долар. Досі ці межі були 1.80-2.25 гривні за долар.

За словами голови НБУ Віктора Ющенка, зміна валютного коридору викликана девальвацією в Росії, втратою стабільности на сусідніх ринках і деякими проблемами у проведенні економічних реформ в Україні. Однак він зазначив, що Україна має шанс зберегти стабільність і „повинна використати цей шанс".

Даючи Україні гроші, МВФ застеріг її Уряд, що гривня все ще в небезпеці. В найближчому майбутньому несподівані коливання ринків капіталу можуть захитати фінансову ситуацію в Україні, заявив фонд.

Всі попередні спроби України дістати трирічний кредит МВФ закінчувалися безуспішно. Фонд не поспішав з грошима у зв'язку з повільними реформами і протистоянням між Верховною Радою і Урядом.

Щоб отримати кредит, Україна нарешті пообіцяла запровадити економічну програму, яка передбачає скорочення Уряду, прискорення приватизації і дереґуляції, реформи в енерґетичному і агропромисловому секторах. Очікувалося, що МВФ схвалить кредит наприкінці серпня. Однак падіння рубля відтягнуло це рішення — представники фонду, за їхніми словами, мусіли спочатку оцінити шкоду, якої завдала українській економіці криза в Росії.

В України є 14.5 років, щоб сплатити кредит. Змінна відсоткова ставка тепер становлять 4.47 відс.

Департамент юстиції розпочав нове слідство проти Клінтона

ВАШІНҐТОН. — У вівторок, 8-го вересня, Дженет Ріно, генеральний прокуратор ЗСА , розпочала 90-денне початкове слідство в справі можливого хитрого уникнення федеральних виборчих законів президентом Биллом Клінтоном у 1996 році. Цей крок Департаменту юстиції наблизив можливість призначення незалежного прокуратора для розстеження порушень виборчих законів.

Він був зумовлений трьома поважними закидами, котрі виникали впродовж останніх двох тижнів, про можливі виборчі нетактовності — незаконні користі Б. Клінтона з оголошень Демократичної партії під час його президентської перевиборчої кампанії. У протилежності до двох інших, у цьому випадку Б. Клінтон особисто є прицілом слідства.

У своєму листі до три-членної лави суддів, які мають нагляд в справах незалежних прокураторів, Дж. Ріно повідомила про прелімінарне слідство в справі політичних оголошень під час виборчого циклю 1996 року, до якого причетним є Президент ЗСА — Вілліям Джефферсон Клінтон.

Це 90-денне слідство генеральний прокуратор Дж. Ріно започаткувала, базуючись на минуломісячних прелімінарних висновках ревізії Федеральної виборчої комісії. Згадана ревізія виказала, що Крайовий комітет демократів оминув федеральним законом визначені межі видатків, спрямовуючи 43 млн. дол. до Демократичних партій поодиноких стейтів для оголошень, котрі пропаґували перевибір Клінтона і Ґора. А насправді ці оголошення треба було виказати у книгах як видатки згідно з межами визначеними законам у справі президентських виборчих кампаній.

Французький президент пообіцяв Україні підтримку

КИЇВ. — Президент Франції Жак Ширак під час своєї візити в Україну повністю підтримав зусилля Києва щодо економічних реформ і зміцнення зв'язків з Европейським Союзом.

Прибувши 2-го вересня до української столиці, Ж. Ширак зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою. Якщо Україна хоче успішно конкурувати в світовій економіці, вона повинна піти на тяжкі, непопулярні заходи, сказав він Л. Кучмі. Разом з тим Ж. Ширак запевнив, що Франція „супроводжуватиме Україну на цьому шляху".

„Ми вітаємо вашу готовність встановити тісніші зв'язки з Европейським Союзом. Ми розуміємо і підтримуємо всіма силами ваше бажання ввійти в Европу, яка є вашою родиною", — зазначив французький президент.

Підтримка з боку Ж. Ширака прийшла в критичний момент, коли Україна переживає фінансові труднощі у зв'язку з кризою в Росії. Він заявив, що вірить в успіх України і закликав Міжнародний валютний фонд бути щедрішим до Києва. 5-го вересня МВФ нарешті проголосував за кредит у рамках програми розширеного фінансування для України.

Під час дводенної візити, яку Ж. Ширак вперше здійснив в Україну, підписано кілька угод, серед яких домовлення з ядерної безпеки, співпраці в освіті і енерґетиці і боротьби з організованою злочинністю.

Раніше французькі урядовці повідомили, що головною метою поїздки французького президента в Україну є підтримка незалежности молодої держави і пожвавлення економічної співпраці між Парижом і Києвом.

Ж. Ширака супроводжували міністер закордонних справ Губер Ведрін і державні секретарі з питань промисловости і охорони здоров'я, Крістіян П'єре і Бернард Кушнер. Серед делеґатів були також лідери французького бізнесу.

Україна продовжуватиме приватизацію всупереч кризі

КИЇВ. — Україна не відмовиться від приватизації, не зважаючи на новий валютний коридор, заявив 8-го вересня діючий голова Фонду Державного Майна Олександер Бондар. За його словами, приватизація потрібна в ці тяжкі часи для підтримки українського ринку акцій.

5-го вересня Україна оголосила новий валютний коридор: 2.5-3.5 гривні за долар. Деякі економісти називають це фактичною девальвацією української грошової одиниці, хоч Міжнародний валютний фонд вважає, що це не порушує його вимог щодо економічних реформ в Україні.

Якщо гривня стабілізується в найближчому майбутньому, сказав О. Боднар, приватизація не викличе великих проблем. Минулого тижня він зазначав, що фінансова криза в Росії може затримати роздержавлення деяких підприємств, тісно пов'язаних з російськими.

Нещодавно прем'єр Валерій Пустовойтенко повідомив у Верховній Раді, що цього року приватизація принесла в бюджет лише 265 млн. гривень. Заплановано ж було зібрати 1.04 блн. гривень.

В УКРАЇНІ

Готують "сюрпризи" Л. Кучмі

КИЇВ. — Наприкінці вечірнього засідання 1-го вересня Верховна Рада України затвердила розклад засідань парляменту на 1-18-го вересня. Додатково до порядку денного включені питання про процедуру усунення Президента України Леоніда Кучми з посади (пропозиція голови комітету з питань бюджету Юлії Тимошенко), розгляд нової редакції закону "Про вибори Президента України" (проєкт Віталія Шевченка).

Австрія обіцяє сприяння Україні

КИЇВ. — Відбулася телефонічна розмова Леоніда Кучми з федеральним канцлером Австрії Віктором Кліма. Вони обмінялися думками з широкого кола питань двосторонніх відносин, зокрема, щодо наступної візити Президента України до Австрії у жовтні нинішнього року. Особлива увага під час розмови приділялася світовій фінансовій кризі, насамперед, у Росії. Віктор Кліма повідомив про намір Австрії підтримати Україну в отриманні кредитів у рамках програми розширеного фінансування і обіцяв сприяння у позитивному рішенні Ради директорів Міжнародного валютного фонду.

Обмежень на обмін валюти не буде

КИЇВ. — Виступаючи на пленарному засіданні з інформацією про ситуацію, що склалася у фінансово-бюджетовій системі України, голова Національного Банку Віктор Ющенко детально проаналізував фінансову ситуацію в державі. На його переконання, хоча фінансова криза в Росії й впливатиме на Україну, однак "тиск на гривню передається з розвитком товарообігу, а за одну добу обсяги торгівлі не зростають і не змінюються". В. Ющенко також проінформував депутатів про дії НБУ в зв'язку з кризою в Росії. Поперше, за його словами, взято під контролю працю обмінних пунктів, при чому обмежень прав громадян на обмін будь-якої валюти не буде; по-друге, в тих пунктах не обмінюватимуть російського і білоруського рублів; по-третє, змінена облікова ставка Нацбанку. НБУ спільно з Урядом готує проєкт указу Президента "Про страхування вкладів населення у комерційних банках України".

Конвенцію слід ратифікувати

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма 2-го вересня повторно вніс на розгляд Верховної Ради законопроєкт "Про ратифікацію Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення та використання хемічної зброї та її знищення". Як повідомили УТН, цей законопроєкт парлямент минулого скликання повернув, не розглядаючи. У разі ратифікації Конвенції до середини жовтня, Україна зможе взяти участь у третій сесії конференції країн - членів Конвенції вже у листопаді нинішнього року як повноправний учасник і матиме шанси бути обраною до виконавчої ради організації.

Перед вершинною зустріччю

КИЇВ. — На 18-19-те вересня заплановано проведення у Харкові українсько-російської вершинної зустрічі. Як повідомив на пресовій конференції прес-секретар Президента України Олександер Майданник, до неї зараз посилено готуються як в Уряді, так і в Адміністрації Президента. Плянується проведення зустрічі за трьома напрямами: засідання змішаної українсько-російської комісії з питань економічної співпраці (за участю експертів, міністрів); зустріч керівників реґіонів України і Росії з питань розвитку реґіональної співпраці; зустріч президентів обох країн, які заслухають звіти змішаної комісії та ознайомляться з результатами зустрічей керівників реґіонів.

Стан промисловости поліпшився

КИЇВ. — "Стан легкої промисловости у цьому році покращився", - повідомила на прес-клюбі в Спілці Журналістів України начальник управління Міністерства промислової політики Лілія Кравченко. Завдяки зміненню становища, вперше за останні чотири роки спостерігається приріст випуску продукції в цій галузі - 108.5 відсотка. За останні вісім місяців Кабінет Міністрів прийняв 7 постанов, спрямованих на покращення роботи підприємтсв галузі - про реструктуризацію фінансової допомоги, введення ввізного мита на шкіряну сировину, надання американським урядом кредиту та інші. За словами Л. Кравченко, галузь приватизована однією з перших: лише сім підприємств - державні, а решта - акціонерні, що мають колективну форму власности. Але, за словами президента виробничо-торгівельної фірми "Україна", постанова від 6-го серпня ц. р. "Про відміну критичного імпорту" вдарила по легкій промисловості - підприємства не в змозі заплатити податку на додаткову вартість на сировину, яку доводиться завозити з-за кордону. І, як зазначила начальник управління, не дивлячись на покращення свого стану, сьогодні легка промисловість працює на 10 відсотків від тих обсягів виробництва, які вона мала 10-15 років тому.

Президенти наголошують на співпраці

КИЇВ. — Під час телефонічної розмови Президента України Леоніда Кучми з президентом Польщі Алєксандром Квасневскім обговорено сучасний стан та перспективи розвитку двосторонніх відносин. Як повідомило Українське радіо, особливо наголошувалося на великому потенціялі українсько-польської торговельно-економічної співпраці. Керівники держав обмінялися думками щодо дальших кроків для зміцнення системи европейської безпеки. Окрему увагу приділено питанню впливу світової й російської фінансової кризи на соціяльно-економічну ситуацію в Україні та Польщі. Л. Кучма поінформував співрозмовника про дії українсько-

Н. Вітренко - за надзвичайний стан

КИЇВ. — Голова Проґресивної Соціялістичної Партії України Наталія Вітренко, коментуючи причини девальвації гривні в державі, наголосила, що засобом для уникнення майбутньої фінансової кризи в Україні є "денонсування договору з Міжнародним валютним фондом, відмова від кредиту розширеного фінансування, встановлення надзвичайного економічного стану та відновлення всієї системи контролі та обліку". На думку Н. Вітренко, насторожує те, що у виступі у Верховній Раді голова Національного Банку України Віктор Ющенко визначив психологічний фактор як основний, що збереже державу від фінансової кризи. Додаткова валютна інтервенція НБУ до комерційних банків для уникнення валютного ажіотажу також не допоможе, вважає вона. Н. Вітренко проґнозує також дальше зниження курсу гривні щодо доляра, як 4 до 1, можливу відмову МВФ у кредитуванні України, а у випадку якщо розвиток кризи буде протягнеться до початку 1999 року, "на продаж буде максимум кинуто землю". Голова ПСПУ припускає, що голова Верховної Ради України Олександер Ткаченко може в недалекому майбутньому відмовитись від власних переконань щодо продажу землі.

Обговорили аспекти навчань

СЕВАСТОПІЛЬ. (УНІАР-ІМА-прес). — На борту корабля управління Шостої морської фльоти ЗСА "Ля Салль" відбулася пресова конференція командувача фльотою віце-адмірала Деніела Дж. Мерфі, у якій також взяли участь амбасадор ЗСА в Україні Стівен Пайфер та командувач військо-морськими силами України контр-адмірал Михайло Єжель. Головним результатом своєї візити Дж. Мерфі назвав обговорення з командувачем ВМС України і його штабом усіх аспектів запланованих на жовтень-листопад спільних військово-морських навчань у рамках програми "Партнерство заради миру". "Ми сподіваємося збільшити кількість заходів до Севастополя, тому що бачимо в цьому перспективи більш тісної співпраці з Україною", - резюмував Дж. Мерфі.

НРУ претендує на пост Президента

КИЇВ. — 5-го вересня Центральний провід Народного Руху України ухвалив висунути для обговорення між національно-демократичними партіями і наступним поданням на розгляд з'їзду Руху кандидатуру власного представника на посаду Президента України. Центральний провід проголосував за голову Секретаріяту Руху, народного депутата України Богдана Бойка, який до обрання у Верховну Раду керував Тернопільщиною. Згідно з іншою ухвалою Центрального проводу, наступний IX з'їзд Руху, на якому обговорюватиметься кандидатура на посаду Президента України, відбудеться 5-6-го грудня нинішнього року.

Можна розраховувати на допомогу

КИЇВ. — Амбасадор України у Франції Анатолій Зленко, з посиланням на запевнення найвищих урядових кіл Франції, заявив, що Франція підтримає становище України при розгляді Міжнародним валютним фондом питання про надання Україні розширеного кредитування. А. Зленко переконаний, що державна візита президента Франції Жака Ширака до України дасть імпульс розширенню відносин двох держав, і Київ зможе розраховувати на безпосередню допомогу Парижа у подоланні низки фінансових проблем.

Корейці - люди конкретні

КИЇВ. — Після закінчення зустрічі з корейською делеґацією, що кілька днів тому побувала в Україні, перший заступник голови Верховної Ради Адам Мартинюк поділився з журналістами враженнями від неї. Зокрема, він сказав: "Мені приємно, що це була делеґація, яка приїхала з цікавими пропозиціями і з конкретними напрямами поглиблення нашої співпраці". Зокрема, за словами Мартинюка, ця делеґація представляє не тільки парлямент Кореї, а й має уповноваження від її президента запропонувати Україні поставки сільськогосподарських машин на суму від 50 до 100 млн. дол. Насамперед - це міні-завод для перероблення сільськогосподарської продукції. В той же час Корея зацікавлена в отриманні майже 20 млн. тонн фуражного зерна на рік. Також корейці просили сприяти розвитку інвестицій концерну DAEWOO в Україні, запропонували свої послуги у лікуванні в Кореї українських дітей, які постраждали від наслідків Чорнобиля. Корейська делеґація привезла безкоштовну допомогу навчальним закладам, зокрема, для Національного та Аграрного університетів України.

Вчителі можуть почати страйк

КІРОВОГРАД. (УНІАР-ІМА-прес). — Кіровоградський обласний комітет Профспілки працівників освіти і науки України ухвалив рішення про підготову безперервного страйку. На сьогодні заборгованість вчителям реґіону складає 27 млн. гривень. Так, наприклад, вчителі Гайворідського району не отримують зарплатню вже протягом 18 місяців.

Вимагають направ льокомотив

КИЇВ. — 2-го вересня представники Вільної профспілки машиністів України пікетували будинок "Укрзалізниці". Вони вимагали терміново виділити кошти на ремонт льокомотив. Майже кожна п'ята пасажирська льокомотива в Україні має серйозні технічні неполадки, що ставить під загрозу життя пасажирів та машиністів потягів. Якщо вимоги пікетуючих не будуть виконані, профспілка машиністів погрожує оголосити так звану акцію виконання інструкцій і відмовитися від виїздів.

АМЕРИКА І СВІТ

Розбився пасажирський літак

ГАЛІФАКС, Нова Шотляндія. — Пізно вечером у вівторок, 2-го вересня, засоби масової інформації подали вістку, що біля берегів канадської провінції Нова Шотляндія розбився пасажирський літак летунської лінії „Свісс Ейр". Виявляється, що літак, який годину раніше вилетів з нюйоркського летовища ім. Дж.Ф.Кеннеді до Женеви у Швайцарії з 229 особами, включно з14-членною залогою, в год.10:30 вечора повідомив , що знаходиться у критичному становищі і мусить приземлитися. Капітан-лейтенант Ґлен Чемберлейн з Галіфакського рятувального координаційного центру сказав, що при спробі приземлитися на летовищі у Галіфаксі сталася катастрофа і літак упав у бурхливі хвилі Атлантійського океану. Офіційні чинники летунської лінії „Свісс Ейр" сповістили, що ніхто не залишився в живих. Причина катастрофи покищо невідома.

Клінтон обіцяє допомогу Росії

МОСКВА. — Американський президент Билл Клінтон у середу, 2-го вересня, закінчив тут свою дводенну конференцію з російським президентом Борісом Єльциним і натякнув, що ЗСА та інші західні країни готові допомогти Росії, якщо Кремль посилить свої економічні реформи. Це його твердження мало за мету заохотити уряд президента Б. Єльцина дальше триматися прокапіталістичного шляху, незважаючи на поглиблення економічної кризи в країні. На думку аналітиків, ця заява американського Президента була найцікавішою подією тієї вершинної конференції, котра проходила під впливом існуючої атмосфери упадку рубля та нечинного уряду, спаралізованого бориканнями з комуністичною опозицією. Особисто Б. Клінтон від'їхав з Москви не ненадто вдоволеним, бо на спільній пресовій конференції російські кореспонденти були першими, що публічно поставили йому питання про Моніку Левінську, після його публічного каяття перед американським народом тому два тижні.

Білий Дім готується до оборони

ВАШІНҐТОН. — Дейвид Кендалл, приватний адвокат Президента, звернувся у понеділок, 7-го вересня, до незалежного прокуратора Кеннета Старра, щоб той дав йому до перегляду будь-який звіт ,приготований ним для Конґресу в справі оскарження Б. Клінтона. У листі до К. Старра та його заступника Роберта Біттмана адвокат Президента заявив, що „ фундаментальна справедливість" вимагає такого перегляду, щоб він і його клієнт могли підготовити відповідь на оскарження та одночасно зі звітом передати Конґресові. Він також пригадав К. Старрові, що, згідно зі законом, він має подати до відома Палати Репрезентантів тільки „ істотні і вірогідні інформації,... котрі можуть стати підложжям для оскарження", а не ним опрацьований подрібний звіт.

Німеччина готується до всекрайових виборів

БОНН. — Напередодні всекрайових виборів у Німеччині, котрі відбудуться у неділю, 27-го вересня, найбільш цікава ситуація виникла між двома кандидатами-суперниками на становище канцлера країни. Перший — це теперішній німецький канцлер, 68-річний Гельмут Коль, кандидат пануючої Християнскої Демократичної партії, котрий на цьому провідному становищі країни перебуває вже 16 років, а його суперник — це 54-річний Ґерґардт Шродер, кандидат Соціал - Демократичної партії з особистим центриським нахилом, який своєю безпосередністю та обіцянками кращих можливостей праці здобуває собі чим раз більше прихильників. Аналітики підкреслюють, що з таким суперником канцелерові Г. Колеві прийдеться добре позмагатися, щоб залишитися керівником держави, якщо це взагалі буде можливим до здійснення.

Президент Б. Клінтон у Північній Ірляндії

БЕЛФАСТ, Північна Ірляндія. — Сюди в середу, 3-го вересня, після дводенної вершинної конференції в Москві, прибув президент Билл Клінтон, якого громадськість вітала з видимим ентузіязмом. Президент зустрічався з членами нового коаліційного уряду Північної Ірляндії та виступав з промовами в Белфасті, Армаґі та Ормаґі, де зустрівся також з родинами тих, які загинули від вибуху терористичної бомби 15-го серпня. У своїх промовах Б. Клінтон закликав до замирення та попереджав, що це не буде легким завданням, одначе треба сподіватись і вірити в його здійснення, бо 30-річна кровава ворожнеча коштувала надто дорого обидвом сторонам. Звідсіль у четвер, 4-го вересня, Б. Клінтон подався до Дабліну, столиці республіки Ірляндії, де виступив з хвальбою економічного розвитку країни, як одного з найвищих серед европейських країн. Ірляндський прем'єр-міністер Берті Ейґерн зреванжувався — підкреслюючи заслуги Б. Клінтона у північно-ірляндському замиренні.

Дума знову відкинула В. Черномирдіна

МОСКВА. — У понеділок, 7-го вересня, російський парлямент знову відкинув запропоновану президентом Борісом Ельциним кандидатуру Віктора Черномирдіна на становище прем'єр-міністра Росії. Переговори Кремля з комуністичною опозицією цим разом також не дали бажаних вислідів, не зважаючи на звернення В. Черномирдіна до членів думи, що країна без уряду котиться чимраз дальше в економічне провалля. Всупереч тискові комуністів і їхнім намірам запропонувати іншого кандидата, котрого вони могли б за третім разом схвалити, Президент Б. Єльцин зі своєї сторони не дає жодних познак щодо його дальшої акції в тому напрямку.

Україна виграла футбольний матч з Росією

КИЇВ. — 5-го вересня Україна виграла перший футбольний поєдинок з Росією, охрещений українськими засобами масової інформаціями „грою століття". Перемігши з вислідом 3:2, збірна України довела своїм вболівальникам, що саме вона, а не збірна Росії, є правонаступницею совєтського футболу.

Газета „Кієвскіе Вєдомості" назвала три ґолі „трьома ложками меду в похмурому житті" українських громадян. Перемога над Росією спричинила піднесення по всій Україні.

Свою перевагу над гостями збірна України показала з перших хвилин гри. На 14-ій хвилині Сергій Попов стрілив у ворота росіян першого ґоля. Через 10 хвилин завдяки Сергієві Скаченкові рахунок був 2:0.

У другій половині гри, після того, як росіянин Євген Варламов забив ґоля у відповідь, воротар збірної Росії Дмитро Харін збив з ніг українського гравця Сергія Реброва. Д. Харін дістав червону картку, а С. Ребров, скориставшись карним, забив третього ґоля. За три хвилини до закінчення матчу Росії вдалося зменшити розрив у рахунку. Другого ґоля у ворота української збірної забив колишній вихованець київської футбольної школи Віктор Онопко, який грає тепер за Росію.

Український тренер Анатолій Бишовець, якого Росія найняла тренувати свою збірну, визнав після гри, що російська дружина грала слабо. Преса в Росії вважає, що поразка збірної Росії відбулася не в Києві, а в Москві через економічні труднощі і байдужість державного керівництва. Російських футболістів, які летіли до Києва, було затримано на летовищі в Москві, оскільки вони не мали грошей на пальне для літака. Їм дозволили летіти лише після того, як російська монополія „Ґазпром" вислала на летовище бронььований автомобіль з готівкою.

За українських же футболістів дбає сам Уряд, голова якого, Валерій Пустовойтенко, є президентом Футбольної Федерації України.

Наступним суперником України буде Франція, цьогорічний чемпіон Европи з футболу. Українські вболівальники не можуть дочекатися цієї зустрічі. С. Ребров застеріг европейських чемпіонів, щоб вони не були занадто певні себе. Гра з Росією показала, що українська збірна є гідним суперником французької.

Російський професор спілкується з українськими студентами по-англійськи

Микола Рябчук

КИЇВ. — Один із найвизначніших европейських інтелектуалів, колишній науковий співробітник Російської академії наук, а нині професор Віденського університету Сергій Аверінцев відкрив 1-го вересня навчальний рік у Національному університеті „Києво-Могилянська Академія" інавґураційною лекцією з нагоди присудження йому звання доктора honoris causa. В основу своєї доповіді під назвою „Концепція Софії і значення ікони" вчений поклав аналізу одного з написів під склепінням київського собору святої Софії.

У вступному слові він сердечно подякував керівництву Могилянської Академії за надану йому можливість „прочитати свою лекцію в приміщенні Академії, яка протягом двох століть була такою важливою для нас, північних учнів київських докторів, як модель для наших московських освітянських установ". „І саме як шанобливий гість з північної Москви, — сказав проф. Аверінцев, — можна навіть сказати, москаль, я звертаюсь до вас із проханням вибачити мені за неволодіння українською мовою. Хоча було б не дуже точним сказати, що мова ця мені зовсім чужа та невідома: мати моя — фактично наполовину українського походження — бувало, співала мені на ніч українські пісні, більшою частиною на вірші Тараса Шевченка, тож я познайомився з цими великими поемами у такий дуже приватний та сантиментальний спосіб".

Виступ російського професора надзвичайно тепло прийняли не лише студенти, котрі заповнили величезну залю, а й люди старшого покоління, котрі ще з совєтських часів шанують і пам'ятають Сергія Аверінцева як леґендарну, напівзаборонену постать — безкомпромісного вченого, ерудита-енциклопедиста, визначного фахівця з ранньохристиянської культури. Не всі ще забули і його мужній громадянський жест 1991 року — демонстративну відмову від Державної премії СССР після кривавої масакри, вчиненої совєтською вояччиною в січні під Вільнюським телецентром.

Інавґураційні лекції закордонних наукових світил стають доброю традицією в Києво-Могилянській Академії, де в попередні роки вже встигли виступити французький філософ Поль Рікер, американський історик і політолог, директор Українського Дослідного Інституту в Гарварді Роман Шпорлюк, швайцарський славіст, професор Женевського університету Жорж Ніва. Як і більшість його уславлених попередників, академік Російської академії наук і почесний доктор багатьох університетів (зокрема, doctor angelicus Понтифікального університету в Римі) Сергій Аверінцев спілкувався з українськими студентами загальновизнаною нині мовою інтернаціонального спілкування — англійською. І хоч цей його жест не припав до вподоби деяким російським шовіністам, українці сприйняли його як вияв справжньої інтеліґентности й солідарности з народом, що відроджує нині свою мову й культуру після століть брутальної русифікації. Гучні оплески в залі були найкращим тому підтвердженням.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA Fax: (973) 292-0900

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $50.00, на півроку-$30.00. Для членів УНСоюзу $40.00 річно, на півроку-$25.00. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає за собою право при потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Сповідь без каяття

Так можна назвати виступ президента Билла Клінтона перед американським народом, як він сповідався за свої вчинки, що ними заподіяв кривду своїм рідним, друзям, партійним однодумцям і всьому народові. Одначе він не спромігся на те, щоб поіменно назвати ці свої прогріхи — неправдомовність судові, загалові, приятелям і прихильникам; невірність дружині та зганьблення свого звання Президента ЗСА — найбільш потужної країни світу. Натомість він бється в груди та вияснює, що первісно сказав неправду, щоб охоронити себе від сорому і можливих політичних ускладнень. Проте, не зважаючи на дотеперішні вміння словами гіпнотизувати слухачів, цим разом непередбачено вкралися досить значні нотки недовір'я до щирости та значіння його слів.

Все ж таки, Клінтонове публічне каяття до деякої міри здобуло йому частинне вирозуміння у пересічного громадянина, але не виправдання. Можливо, що коли б все це мало місце не в Білому Домі, то волелюбні американці просто сказали б — Президент тільки людина, але тут пестунчик демократів перебрав мірку, бо через свою нездисциплінованість і самолюбство не тільки понизив президентське становище, але також завдав поважного політичного удару цілій Демократичній партії. Крім того, його публічне запевнення на пресовій конференції в Москві, що він достатньо покаявся за свої промахи, не здобуло йому прихильників, навіть серед його партійних побратимів. Це стало очевидним, зокрема, після виступу демократичного сенатора Джозефа Лібермена з Коннектикат.

Досі президентові Клінтонові завжди вдавалося згуртувати своїх прихильників, щоб успішно змагатися навіть з сильними зовнішніми супротивниками, бо він уміло натягав мантію кандидата-пропагатора та зі скрутної ситуації виходив переможцем. Цим разом цей маневр не був надто вдалим і показав його не як жертву зовнішніх ворожих сил, а як жертву власних промахів і нерозсудливости. Зовсім несподівано для самого себе Б. Клінтон опинився у політичній ситуації, де його найвірніші прихильники раптово зовсім замовкли, а інші демократи починають від нього сторонитися, зокрема від будь-якого спонзорства у передвиборчій кампанії.

Тепер першочерговою проблемою президента Клінтона не є оправдуватися про нетактовність своїх вчинків перед супротивниками, але переконати своїх колишніх друзів і співробітників, які мали до нього такі мінімальні вимоги — не наражувати на компромітацію їхніх спільних політичних ініціятив і плянів. Він не тільки не дотримав своїх обіцянок перед ними, але ще й намагався всі свої промахи звести до партійно-особистого переслідування зі сторони самостійного прокуратора Кеннета Старра. На думку багатьох — ця поведінка, негідна Президента країни — це радше безвідповідальна поведінка егоцентрика, котрий знехтував довіреними йому обовязками і сподіваннями своїх однодумців.

Американська громадскість стала інертною до щораз нових витівок свого Президента та намагається їх просто незавважувати, що у свою чергу дуже непокоїть демократичних кандидатів перед наступними виборами. Всі вони свідомі того, що своєю публічною сповіддю, у якій замало було справжнього каяття, Б. Клінтон тільки накоїв їм багато клопоту, а зокрема собі та всім тим, які так багато сподівалися від нього.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про „пізних Іванів"

Якось мені не відомо, хто і коли створив цей вислів в нашій мові на окреслення усіх, що не поспішають, а радше завжди залишаються позаду у всіх життєвих ситуаціях та у всіх своїх задумах чи завданнях. Але так тільки подумати — ми є постійні „пізні Івани", які часто виконуємо те, що до нас належить, запізно, а вже в найкращому випадку — пізніше, як було треба.

Скільки разів ми вже мали докази цього в громадському чи політичному житті та скільки з того приводу було недотягнень, непорозумінь чи навіть прикростей.

Але ... ми таки далі залишаємося „пізніми Іванами", хоча часто опісля жаль нам, що такими були.

Особливо відчувається це, коли ми спізняємося із признанням для поодиноких осіб чи й для цілих організацій в нашій спільноті. Скільки за останнього півсторіччя нашої діяльности та нашого життя тут, у діяспорі, було вже таких випадків, коли ми як спільнота запізнилися з відзначенням роковин чи ювілею, а що життя іде своїм руслом, а Божа Воля має власні шляхи, то можна вичислити десятки випадків, коли ми залишилися позаду із своїми навіть дуже добрими задумами відносно роковин, чи рівного числа років, і вже не було кому бажати, чи кому зробити ювілей.

Добре пригадується, коли ми, журналісти, відзначали 85-річчя свого сеньйора, ред. Івана Кедрина-Рудницького, і почесним гостем була на цьому святі відома широко в американській та українській громаді Маруся Бек. Вона зацитувала того вечора у своєму прегарному і теплому слові вірш невідомого американського автора, в якому говориться про те, що коли маєш комусь щось доброго і гарного сказати, зроби це негайно, якнайскоріше, а не чекай, аж ця людина буде лежати у труні з найкращими квітами довкруги, бо тоді це вже запізно. Ми, організатори цього скромного 85-річчя, були незвичайно раді, що її слова в тому випадку були виправдані, а наш сеньйор журналістів мав справжнє вдоволення, що його не забули.

Яке гарне почування ми усі мали! Але скільки разів від того часу ми пережили таке, як давала за приклад М. Бек? Скільки разів ми від того часу співали „Вічная пам'ять", щоб вже за короткий час забути, про кого ми мали вічно пам'ятати, а скільки разів забули про рівні річниці визначних осіб нашої спільноти, щоб спам'ятатися, як вже їх не стало?

То ж не диво, що часто ті, які залишаються з родини, мають оправданий жаль чи тільки заваження, що всі признання, усі побажання чи святкування прийшли запізно.

Але не досить признати, що ми „пізні Івани" — треба б якось тому зарадити. Може, треба саме в тому напрямі перевиховувати себе, а перш усього перевиховувати наше молодше покоління, щоб воно не перебирало від нас тієї поганої звички і не перебирало тієї назви, яка нам ні в якому випадку не приносить слави і честі.

А це постійне ствердження „запізно" торкається не лише таких поважних життєвих переживань, але також щоденних як, наприклад, спізнення на зустріч, засідання, імпрези, чи просто запізнення із виконанням на час роботи, яка є нашим обов'язком. Якось ми завжди маємо час... А тим часом це не лише не є совісно, але також дає нам саме цю погану назву „пізних Іванів", яку напевно придумали для українців їхні „воріженьки", і ми на них постійно покликаємося. Чому завжди винними уважається цих „воріженьків", а ніколи не хочеться признати, що це ми самі???

О-КА

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 40 РОКІВ ТОМУ

Український Спортовий Клюб в Ню Йорку закупив площу

Ню Йорк. — Місцевий Український Спортовий Клюб підписав недавно контракт про закуп площі, що служитиме не тільки різним спортовим, але і громадським цілям — інформує голова Клюбу, п. Михайло Гаврилюк. Площу, що має 100,000 квадратних стіп, та яка положена між 123 і 124 вулицями та 31 дорогою і булеварбом Толмена, закуплено за 40,000 долярів, з чого 12,000 треба заплатити готівкою, а на решту затягається гіпотечну позичку із сплатою впродовж 5 років. Крім того потрібно ще 300 долярів на вирівняння площі, 1,000 долярів на будову загороди та відповідної суми на будову необхідних будинків. УСК має тільки частину тих фондів, але сподівається, що українське громадянство, зрозумівши великі і різноманітні користі з такої площі для розвитку спорту і збагачення українського стану посідання, відгукнеться щирими пожертвами на заклики УСК-у та складе відповідні фонди. Це тимбільше, що площа матиме також загально-громадське пристосування, бо добре надається на пікніки, маніфестації під вільним небом і подібне.

КУТ ЗОРУ

Редакційна пошта

Ближче до правди...

Шановний автор листа „Ваші засади варті підтримки"! („Свобода" з 28-го серпня ц.р.) Дм. Грушецький з Каліфорнії припустився істотної помилки, коли неуважно прочитав статтю Євгена Іванківа „Польський наступ на Схід?". Дм. Грушецький пише: „...як же можна інакше оцінити посвячення в Харкові наріжного каменя під цвинтар розстріляних в Катині польських офіцерів? Адже той злочин вчинили росіяни? При чому тут Харків?"

А Євген Іванків тим часом пише не про Катинь, а про захоронення 4,300 польських полонених офіцерів саме у Харкові, де їх в 1940 році розстріляло НКВД. Як відомо, такі табори полонених були в кількох місцях СССР і один з них — в Україні. Полонені, як пише Іванків, стали жертвами не росіян, а НКВД, комуністичного режиму. Виконавцями кривавих розпоряджень в НКВД теж були і росіяни, і українці і навіть поляки, бо такою була тодішня система насильства, що над своїми чи не найбільше знущалися свої ж...

Це привселюдне уточнення необхідне хоча б тому, що „Свободу" читає чимало людей, і було в прикро, якби у них склалося помилкове враження, ніби в українському місті Харкові поховано поляків, яких розстріляли під Смоленськом якісь анонімні росіяни. Ми вписуємо до історії нашої держави факти, які раніше у ній замовчувалися, тож такі вписи мають відповідати історичній правді.

Левко Хмельковський
Савт Оренж, Ню Джерзі

Чого я шукаю в Москві?

Можливо, ви чули про село Космирин на Тернопільщині? У цьому селі проживає тітонька Марія Ковач, яка дала мені й моєму маленькому синочкові одяг, який їй прислали в пачці з Української Євангельської Церкви в Америці. Мені — футболку, а йому — штанці. Тому я передовсім хочу подякувати за допомогу, яку нам подали добрі люди. А пишу я вам із Москви. Ви можете запитати, чого я шукаю в російській столиці? І я відповім на це ваше запитання, але спершу розповім трохи про себе.

Виріс я сиротою. Спочатку був в дитячому будинку, потім в школі-інтернаті, служив в армії. Виявилося, що до життя я був зовсім неготовий. Моя дружина каже, що я з пелюшок звик, що мене нагодують, одягнуть і взують. І вона має рацію. Уже минуло чимало часу відтоді, як я вийшов зі школи-інтернату і почав самостійне життя. А воно в нашій Україні зараз дуже тяжке. Промислові підприємства зупинилися й не можна заробити якусь копійку на прожиття. Не мають люди ні заробітної платні, ні пенсії. У мене таке відчуття, що дехто взагалі не має що їсти. Ще й треба знати, як, коли й кому треба всміхнутися, зробити ласку, піддобритися або насварити, щоб вижити... Або затоптати слабшого, щоб зайняти його місце. Люди від нестатків озвіріли. Готові продати своїх рідних у рабство, зганьбити, аби тільки показати себе сильнішим. Але я не маю таких здібностей, щоб обманювати, красти, підлизуватися, шукати великих грошей. Не можу розтоптати іншого. Тому я молю Господа, щоб дозволив чесно заробляти на життя.

Одружився я в місті Чорткові (моя адреса — м. Чортків, вулиця Степана Бандери, 60-б, квартира 16). З дружиною познайомився ще до армії, і вона на мене чекала і дочекалася з війська. Тепер у нас є маленький синок. Моя дружина — душа! Вона для мене багато добра зробила і я знаю, що ніколи не зможу їй віддячити за те добро, за любов, яку вона мені дала. Адже в мене не було ні кола, ні гроша за душею... Правда, після весілля у нас іноді виникали сварки і то я їх починав. Був дуже вибуховий, неврівноважений... Може, то важке дитинство так на мене вплинуло? Але я вчасно замислився нас своїм життям, уявив собі, яким воно може стати, якщо я не візьму себе в руки. Ви тільки не подумайте, що я був настільки поганий... Але не був і святим, інтернатівські звички, сумнівні компанії... Кинув палити, до горілки я не мав потягу, спортом почав займатися. Слава Богу, що не пішов злочинним шляхом, як дехто з моїх ровесників із інтернату.

Але сім'ї потрібні гроші, а роботи немає. Тому й подався до Москви на заробітки. Буває, тяжко тут наробллюся за копійки, за півдурно, а буває — взагалі обмануть й не заплатять, як обіцяли. Вчора у Москві пройшов великий ураган, поламав багато дерев, які побили чимало автомашин. У Москві люди найчастіше тримають авта на вулиці. І тепер так вигладає, ніби Москву цілу ніч бомбили. А в мене на душі важко, що я так далеко від рідного дому, від свого синочка. Я знаю, що й сам в тому винний, бо не завжди розумів свою жінку, а тепер мене Господаь карає. А головне, що маленька дитина росте без батька. Коли я бачу, як молоді мами прогулюються з дітьми, то в мене серце кров'ю обливається, що я не можу прогулюватися із своїм синочком, бачити, як він сміється, грається, розвивається, кличе мене: „Татку!" Хочу своєму синочку дати те, чого сам не мав. І жінці хочу дати усе найкраще на світі за її доброту і любов. За те, що вона мене полюбила таки, яким я є.

Але люди в Україні дуже збідніли й щоб дати щось дитині, мушу отут, в Москві, поневірятися серед чужих. І коли це скінчиться?

Василь Павлюк
Москва, Росія

ДЕЩО ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ГОРДІСТЬ

Д-р Роман Барановський

Кожний шануючий себе нарід пишається своїм походженням, шанує свої культурні надбання, звичаї, звеличує своїх визначних людей, які творчою працею, винаходами у будь-якій ділянці чи мистецькими творами збагатили людство і таким чином принесли славу своєму народові. Такий нарід любить свою рідну мову, цінить її і зберігає як найдорожчий скарб, що утверджує його окремішність, духовість і є його візитною карткою.

Саме ці компоненти складаються на поняття патріотизму, тобто любови, прив'язання до батьківщини, що випливає із спільности традицій, культури й інтересів усіх громадян держави, народу. Патріотизм — це найшляхетніша риса характеру людини. У цьому випадку вона дбає про добро свого народу більше, ніж про своє власне, і кожночасно готова до посвяти для батьківщини.

Як під цим оглядом мається справа в Україні? Немає сумніву, що в Україні є ще низка щирих українців, які своїми діями, творчою працею і відданістю вповні заслуговують на назву патріотів. Але їх число не надто велике.

Довговікова неволя і русифікація зробили своє. Українську мову майже сільського населення. Це наслідок різних указів ще російської імперії. Вже за царських часів, у 1863 році, міністер внутрішніх справ Петро Валуєв випустив таємний циркуляр проти українського друкованого слова, посилаючись на те, ніби „більшість малоросів самі доводять, що ніякої малоросійської мови не було, нема й бути не може", і що наріччя малоросійське вживає тільки простолюддя. Наслідком цього циркуляра було зроблено немало лиха: закрито недільні школи і виселено за межі України багатьох українських діячів.

Дальшим кроком російської влади, що посилював заборону українського друкованого слова, був Емський указ, виданий у 1876 році царем Олександром II в місті Емс у Німеччині, біля Відбадену. Цей таємний указ забороняв друк і поширювання книжок українською мовою і брошур, друкованих за кордоном, на територію російської імперії. Указ боляче поранив українську культуру.

Росія добре знала, що заперечити українську окремішність, існування українського народу як нації можна тільки знищивши його рідну мову.

Не краще було і за часів СССР. Навпаки, було ще гірше, бож наступив справжній голокост для українців. Вправді, була хвилева перерва в часі нової економічної політики і українізації, НЕП-у, але це скоро закінчилося дуже трагічно і заподіяло Україні неймовірної шкоди та незліченних жертв, коли розстрілами, засланням і голодом винищено четверту частину українського народу.

Тепер ми щойно розпочинаємо залічувати ці майже смертельні рани.

У відродженій Україні і відновленій державі маємо Конститіцію, яка визнає українську мову державною. Але ми добре знаємо, що, не зважаючи на те, російську мову чути в більшості областей України, головно у східніх, південних і центральних.

Правдою є, що багато з тих, які розмовляють російською мовою, вважають себе українцями. Вони виправдовуються тим, що там їм зручніше.

І це добре, що ті люди вважають себе українцями, хоч національна свідомість у них ще недостатня. Москва вбила у них почуття національної гордости, приспала любов до рідної мови, прив'язання до рідного краю, до батьківщини. Це страшне спустошення, яке залишила нам у спадок московська деспотія.

Шкода, що ці малосвідомі українці не знають, яким скарбом є рідна мова, яку так нищили впродовж віків московські сатрапи. Пізнавши її глибше, вони краще ставилися б до неї і її цінували. Вони знали б, що рідна мова — це саме те, що відрізняє їх від інших, зокрема від росіян, які нищили їх і переслідували постійно.

Ці поважні недоліки і національні злидні ніяк не можна виправдати, коли особи, які займають поважні пости в державі, все ще спілкуються російською мовою між собою.

Як погано вони виглядають в порівнянні із чужинцями, які, пізнавши нас ближче, захоплюються українською мовою. Недавно ми читали у „Свободі" (з 24-го червня ц.р.) статтю вірменина Вазгена Балаяна п. з. „Не грайтесь з мовою", де автор пише, що „його душа болить за нашу мову", що „українська мова — одна з найбагатших мов у світі". Цей автор розповідає нам, як Вірменія дбає за свою мову.

Чому колишній український міністер оборони Костянтин Морозов, хоч росіянин, але вивчив добре українську мову і, як сам заявив, своєї російської мови тепер не вживає. Чому амбасадор Америки до України Пфайфер вивчив українську мову і нею зовсім поправно користується, а деякі наші державні діячі в Уряді та у Верховній Раді вже сім років „цвенькають по-російськи" як сказав би Шевченко, замість спілкуватися рідною мовою, яку вони знають часто-густо не гірше від російської. Отже — комплекс меншевартости, зламаний національний хребет.

Яка іронія долі, що чужинці своїм прикладом навчають нас, як треба шанувати свою рідну мову!

Але не треба зневірятися. Росте нове покоління, в іншому підсонні, з іншою ментальністю, з іншими підходами до справ й іншими методами. І воно прийде на зміну старій номенклятурі, займе пости і наведе порядок. Ми віримо, що молоді українці збагнуть, що рідна мова — це остоя народу, її душа, і будуть її плекати і зберігати, як найвищий скарб. А

Тоді Україна стене вповні українською, а народ сповниться національною гордістю.

ТАКА ДИВНА ЦЯ АМЕРИКА!

Петро Часто

Що-що, а себе тут знайдете...

Загальновідомо, що слов'яни, в тому числі українці, люблять політикувати. Українці навіть — особливим чином. Нас хлібом не годуй, а дай послухати, що в світі діється і дай висловити наш власний погляд на ґльобальні проблеми. Тому у слов'янських країнах після занепаду комунізму виникло так багато партій. Ну не годен нарід наполітикуватися! В Україні їхня кількість от-от до сотні дійде.

Звідси — неминуче розчарування кожного, хто вперше ступає на американський берег: як, тут тільки дві партії? Та як же цю державу можна вважати розвинуто і провідною?

І ще з одного новоприбулі дуже дивуються: як це могло статися, щоб при двох лише партіях, тобто при такій політичній ніби скупості й невиразності, американська спільнота залишається багатоманітною? А де ж та перемелююча всіх підряд Америка, де „melting pot"? Сотнями літ живуть поруч різні етнічні громади, кожна свого тримається, кожній вистачає місця й волі, й цю волю так високо цінують, що всі разом чують себе американцями і американськими патріотами. Хто знає, чи досягнуло б суспільство цього подвійного ефекту, єдности в розмаїтті, якби й тут діяло з півсотні політичних партій. Вони, мабуть, таки б розтягнули люд по своїх „плятформах", і в ідіотській ідеологічній боротьбі „за об'єднання" роз'єднали б та розсварили б усіх дорешти.

Щодо „melting pot", то хтозна, чи й був він. Швидше за все, це один з антиамериканських мітів. Його ревно культивувала Москва — нібито щоб зберегти свою власну національну самобутність, а насправді — тому що боялася американської свободи. Психологічний комплекс „кислого винограду": що зависоко, чого годі доскочити — те „кисле". А ще тому росіяни кричать про „американську стандартизацію", бо самі нічого ж не вміють, крім як позбавляти національних особливостей інших. Тим часом для Америки, заснованої на демократичних правах і свободах, життя етнічних громад — це така окраса, як різні квіти у квітнику. Нехай цвітуть і пахнуть! Нехай живуть традиції! Ось яким приємним малюнком згадав про українську громаду тижневик „Волл Стріт Джорнал": сидять на яйцях дві квочки, але під однією — писанки, і вона пояснює сусідці: „Мій чоловік — українець".

Справді дивно, справді американський парадокс: космополітична людина бачить Америку космополітичною, національно свідома — національною. А мудра двопартійна політична система спонукає цих двох громадян співпрацювати, співдіяти. Бо американська політична система є водночас системою психологічною: річ не в тому, куди хто формально належить — до демократів чи до республіканців. Річ у тім, що буквально кожна людина складена ніби з двох природ — ліберальної і консервативної. В одних умовах озивається перша, в інших — друга. На цій рівновазі й тримається все суспільство. Суспільна рівновага — предмет гордости американця. Мовляв, вправо чи вліво — це твій особистий вибір, і якщо навіть уся спільнота перебакериться, з якихось причин подасться в один бік, то, згідно зі законом маятника, рушить врешті у протилежному напрямі.

У живій дійсності все, звісно, набагато скомплікованіше. Суспільство — це дещо інша якість, ніж аритметична сума людських „я". Часом людині здається, що вона вибирає, насправді ж — її „обирає" якась зовнішня сила, якась тенденція.

Отже, куди йде американський світ? Ліберали кажуть: до ще більшої свободи. Відповідь консерватистів: чого варта свобода, якщо вона є також свободою від моралі, від релігії, від відповідальности, від традицій і попереднього людського досвіду?

Консервативний публіцист Б'юкенен остерігає, що зіслизання зі здобутих тяжкими трудами основ у тепленьке болото ліберальної вседозволености відбувається непомітно, без зайвого розголосу — все йде „природно". Десь одне шило з мішка вилізе, десь друге, але ж хто має час над тим глибше замислюватися?

Випускник знаменитого Єльського університету Лі Басс, ставши мільйонером, пожертвував своїй Альма-Матер 20 мільйонів долярів, але зумовив: гроші мають послужити вивченню західньої цивілізації, християнської релігії, історії, філософії, культури. З'ясувалося, що відколи Лі Басс закінчив навчання, університет у Єйлі сильно сповз вліво. Ліберальні професори вже становлять там більшість, і вони на свій смак вирішили дати раду з тими 20 мільйонами — витратити їх на вивчення „знедолених меншин" — гомосексуальних і лесбіянських громад. Лі Басс, згідно з попередньою умовою, забрав свої гроші назад — це вже був чужий йому університет, а дискутувати з лібералами — все одно, що з кобилою в болоті.

Ось ще факти з цього самого ряду. Національний фонд заохочення мистецтв (який існує на гроші платників податків) на одну зі своїх виставок охоче допустив такі „твори" — Розп'яття, занурене в сечу і постать Божої Матері у формі вішака для краваток. Коли Б'юкенен публічно обурився з приводу тих „виставок", його негайно обізвали „расистом", „антисемітом" і „святенником". „Поки ми, консерватисти і традиціоналісти, воювали з комунізмом і перемагали його в холодній війні, ми програвали культурну війну за душі американців",— писав згодом Б'юкенен.

Що ж діється з Америкою? Якоюсь мірою проблему можна віднести на конто демографічних змін: прибувають все нові хвилі іміґрантів з „третього світу", а вони зі собою приносять власні традиції, власний спосіб життя і поведінки.

І все ж, мабуть, діють ще й інші причини...

В. СОХАН ОТРИМАВ ПОЧЕСНУ ВІДЗНАКУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Амбасадор Ю. Щербак передає В. Сохановi Орден за заслуги в часі святкувань у Вашінґтоні, з приводу 7-ої річниці незалежности України.

ВАШІНҐТОН. — В часі святочного відзначення 7-ої річниці Незалежности України, що відбулася 24-го серпня в приміщенні української амбасади у столиці ЗСА, у присутності численно зібраних дипломатичних представників різних держав та представників української громади, амбасадор України Юрій Щербак передав Володимирові Сохановi почесну відзнаку Президента України, „Орден за заслуги 3-го ступеня", за його вклад у розвиток і поглиблення співпраці поміж Україною і ЗСА та активну довголітню діяльність в українсько-американських товариствах.

В українських громадах Америки і Канади В. Сохан відомий як член Головного Уряду і секретар Українського Народного Союзу, протягом 28 років. Він є одним із членів-засновників СКВУ і членом дирекції Комітету Допомоги Україні, як також перебуває у проводі УАКРади. Двічі В. Сохан представляв УНС на Світовому Форумі Українців у Києві — у 1992 і 1997 роках.

Хоча від 1994 року В. Сохан вже перебуває на заслуженому відпочинку, він не залишає громадської діяльности, зокрема в ділянці допомоги Україні. Це і є причиною високого відзначення, що його він тепер отримав з рук амбасадора Ю. Щербака, який підкреслив великий вклад В. Сохана у допомогу Україні та налагодженні співпраці між Україною і ЗСА.

„Ганнуся" виходить на шлях

Всупереч адміністративному опорові в Миргороді на Полтавщині створено національне дитяче видавництво„Ганнуся". Воно вже подарувало малим читачам низку книжечок: „Зорецвіти", „Чорні мальви", „Риби", „Пісні кохання і смутку", „Слідами махновського золота" (Історична розвідка).

Готується до друку казка „Пригоди Задираки", історична розвідка „Правда про смерть Симона Петлюри", як також збірник молодих літераторів Миргорода і Лубен.

Повідомляючи про нове видавництво, організатори його надіються на поміч і шукають однодумців, меценатів, майбутніх авторів. Охочі допомогти можуть надсилати пожертви на адресу „Смолоскипа" з приміткою „Для видавництва „Ганнуся". "Smoloskyp" Inc. P.O. Box 8041, Bridgewater, NJ 08807.

КИЇВСЬКІ СКРИПАЛІ В НЮ ЙОРКУ

Важко було знати вільне місце на Північній площі Лінкольн-центру в Ню Йорку, коли ввечорі, 12-го серпня, там виступав Камерний струнний квартет імені Миколи Леонтовича з Києва. Концерт відбувся за програмою серпневого фестивалю „Камерна музика світу", присвяченого 100-літтю Ню Йорку. Девіза фестивалю — „За дверима", тобто усі концерти відбуваються просто неба, а спонзорують їх Дороті і Леві Кульман. Київські музики Юрій Мазуркевич, Юрій Харенко, Борис Дев'ятов і Володимир Пантелеєв виконали твори Генделя, Моцарта, Бетговена і Шуберта.

Камерний струнний квартет імені Миколи Леонтовича заснований в Київській філгармонії 1971 року й відтоді дав понад 2,000 концертів, зокрема в Німеччині, Італії, країнах Східньої Европи. У ЗСА він дебютував в 1988 році.

Левко Хмельковський

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Учительський семінар на Союзівці

...Де ж знайти нам краще місце,
Як та Союзівка?
Рідна мова, рідна пісня...
Це ж наша домівка.

Кожного року під час літнього сезону Союзівка гостить у себе різні молодіжні групи: танцювальні ансамблі, тенісові табори та табори „пташат" тощо.

От і знову, вже 14-ий раз, відбуваються тут семінари для вчителів суботніх шкіл українознавства. Ці курси ввійшли до традиції Шкільної Ради, яка їх організовує для вишколу нових вчителів в системі „Рідної Школи" та поглиблення кваліфікацій для постійних вчителів.

Треба тут подякувати керівництву Українського Народного Союзу, а також і Союзівці, що дають змогу проводити ці курси для добра українського шкільництва в Америці і Канаді.

Цьогорічний семінар відбувався від 27-го липня до 8-го серпня. Було п'ять учасників з Канади (четверо з Монтреалю і одна з Оттави); семеро з Америки (четверо з Ню Йорку і по одній з Чикаго, Клівленду і Гартфорду). Також була учасниця з Харкова.

Серед викладачів були професори: Євген Федоренко, Ігор Гурин, Юрій Гаєцький, Ярослава Цьовх та Орест Павлів.

Історію Київської Русі викладав професор Ю. Гаєцький. Він звернув увагу на найважливіші моменти, себто добу Володимира Великого та Ярослава Мудрого й Данила Галицького. Також були обговорені деякі міти про Київську Русь, наприклад: совєтська теорія „древнєруского народу", нормандська і антинормандська теорії та російська теорія „переселення українців з Києва на північ". Слухачі почули про зв'язки Київської Русі та Галицько-Волинської держави з Західньою Европою, Візантією та країнами Близького Сходу.

Проф. Є. Федоренко читав лекції з літератури XX ст. „Письменники — еміґранти". Курсанти довідались про життя і творчість Івана Багряного, Василя Барки, Тодося Осьмачки, Євгена Маланюка, Юрія Дарагана, Уласа Самчука, Оксани Лятуринської та ін. Проф. Є. Федоренко нам сказав, що цього року ми святкуємо 90-річчя життя і творчості В. Барки, який живе на „Верховині", у Ґлен Спей.

На лекціях мови ми вчилися правил української граматики. Наша проф. Ярослава Цьовх походить зі Львова і вже четвертий рік викладає українську мову в університеті Кензас. Вона приготовила книжку вправ з української мови, з якої ми вчилися. Ці вправи, які вона нам представила, надаються для вчителів та учнів „Рідної Школи".

Проф. І. Гурин читав тексти різних літературних жанрів Київської Русі. Одного дня ми чули „Слово о полку Ігоря", в інший день — „Подорож ігумена Данила до Святої Землі". Тоді була похвала „Князю Володимиру" (Слово о законі і благодаті) Митрополита Іларіона з 1036 року. Ті тексти йшли в парі з викладами історії Київської Русі і були читані в оригінальній старослов'янській мові та в українському перекладі.

Культуру викладав нам проф. О. Павлів. Його тема мала назву: „Календарний рік в українських традиціях". Він розповідав про святкування Різдва, Великодня, Івана Купала та обряди обжинків, весілля, хрестин і похоронів в Україні. Деякі обряди тепер здаються дивними, але показують зв'язок українців з природою та їхню глибоку релігійність.

Курси, як і в попередні роки, вміло адмініструвала Стефанія Квасовська — директор школи в Пассейку.

Побіч програми курсів були додаткові заняття. Одного вечора мав доповідь професор Олександер Цьовх (університет Кензас). Він говорив про мову як засіб ідентичности в сучасній Україні. Цю доповідь раніше він виголосив на конференції в Колюмбійському університеті.

Курсанти мали змогу оглядати відео-фільми з України: „Храми України", про Симона Петлюру, Юрія Нарбута та „Бій під Крутами". Також цікаво було побачити документальний нарис про „незабутнє минуле" теперішнього голови Верховної Ради О. Ткаченка.

Союзівка давала нам можливість користати з традиційних розвагових програм-вечорів „Знайомства над басейном", „Гуцульсько-полтавські вечори" та „Одеські ночі".

Приємною несподіванкою був концерт славного українського композитора Мирослава Скорика зі Львова. Він грав свої композиції на фортепіяні і також акомпаньював естрадній співачці Винницькій, яка виконувала львівські „шляґери".

Курси проходили цікаво і різноманітно. Ми організували педагогічний вечір, де всі могли обмінятися власним досвідом і висловити свої побажання щодо програми, підручників та перспективи „Рідної Школи".

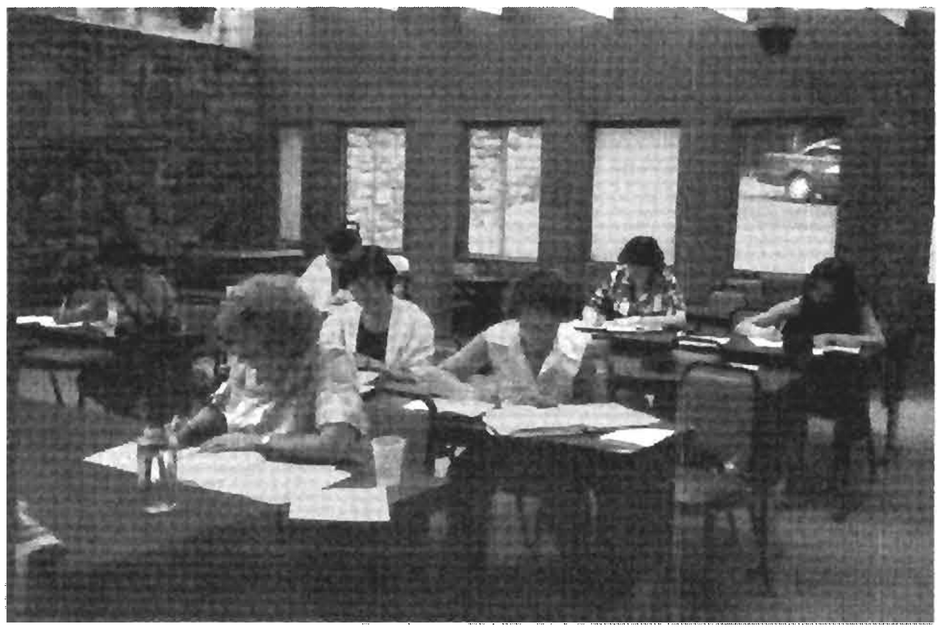
Як звичайно, на закінчення курсів відбувся традиційний прощальний вечір. Курсанти складали подяку. Також склали веселі коломийки про своє перебування на чудовій Союзівці — „Зустріч з Медведем", „Дикими індиками" та інші жарти, пісні і сміховинки тощо.

Хто хоч раз та й побував тут,
Певно — ще тут буде.
Як димляться сині гори,
Повік не забуде!

Марія Лисецька

Лектори та слухачі XIV вчительського семінару на Союзівці.

Під час кінцевих іспитів.

Частина слухачів і гостей на закритті вчительського семінару.

АЛЬМАНАХ УНС 1999

Редакція „Свободи" приймає матеріяли до Альманаху УНСоюзу на 1999 рік, в якому припадають такі роковини, як 10-річчя установчого з'їзду Народного Руху України в Києві, 100-ліття народин Олекси Стефановича, 125-річчя народин Марка Черемшини, 150-річчя народин Олени Пчілки, 275-річчя смерти гетьмана Павла Полуботка, 350-річчя козацького реєстру, 360-ліття битви під Конотопом та інші.

Статті на ці та інші теми редакція прийматиме до розгляду до вівтірка, 15-го вересня. — Ред.

РЕЛІГІЯ

ОДІССЕЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДУШІ

(Михайло Косів, „ВЕРНІМОСЯ ДО ДЖЕРЕЛ“, Львів, „Логос“, 1996)

Євген Іванків

У вступі до цієї книжки висловлено глибоку правду, що є провідною думкою зібраних тут 26 статтей і доповідей: „Ми, українці — народ, духовні засади якого протягом століть послідовно знищували чужинці, аби навічно заволодіти нашою землею, мусимо постійно повертатися до історичних витоків власного буття. А надто в умовах нинішнього духовного воскресіння і державотворення нашим недругам вдалося посіяти поміж нами зерна ворожнечі на релігійному ґрунті“. Зроблено теж слушну заввагу, що в тих статтях і доповідях „відбита не лише еволюція поглядів автора на проблеми, які поставило перед нами саме життя, у них простежується драматизм становища нашого суспільства в цілому...“

Тому й можемо сказати, що тут описано своєрідну „одіссею“ — мандрівку української душі, яка після довголітнього поневолення, подібно, як і Одіссей після Троянської війни, старається на бурхливому морі життя, серед багатьох небезпек і підступних заманювань чужих спокусників повернутися до рідного дому, до джерел своєї духовости, своєї віри, своєї національної і церковно-релігійної ідентичности.

Автор книжки, Михай Косів — це знаний літературознавець і мистецтвознавець, народний депутат України, голова Комісії Верховної Ради з питань культури і духовости, співголова Світового Християнського Конґресу УГКЦ. Автор близько 200 статтей з літературознавства, краєзнавства, мистецтвознавства. Звернув на себе особливу увагу своїми думками об'єктивно написаними статтями і виголошеними доповідями на церковні теми, поміщеними у цій книжці, головні думки якої постараюся передати читачам.

Знаючи про релігійні конфлікти між греко-католиками і православними в Галичині, що тривають ще й дотепер, а були дуже загостреними на початках нашого церковного відродження, можна було б сподіватись, що у своїй доповіді „Повернення до віри батьків — процес невідворотний“, виголошеній 10-го січня 1990 року у Львові, становище М. Косіва повинно б бути дуже одностороннє, прокатолицьке і виразно протиправославне. Але таким воно не було. Правдою є, що автор з обуренням і палкими словами обороняє перед злобними нападами Російської Православної Церкви незаперечне право УГКЦ на вільне життя і свобідну діяльність після 44 років переслідування, мучеництва і катакомбного існування. Автор викриває тут всю забріханість, лицемірство, ненависть і нехристиянську поведінку пастирів Російської Церкви у відношенні до греко-католиків. Але немає тут якогось загального осудження, чи пониження православ'я в цілості, а також вивищування католицтва. Навпаки, М. Косів гостро осуджує також католицьку Польщу і її Римо-Католицьку Церкву за жорстокі знущання над Українською Православною Церквою, доведення її до такого жалюгідного стану, що тоді єдиним виходом була унія з Римом. Автор пише: „Становище Православної Церкви в Україні ставало просто катастрофічним... Православна Церква прийшла в залежність від байдужого їй або ворожого католицького правительства...

Таким чином, змальовані вище картини знущань над Українською Православною Церквою, духовенством, віруючими з боку польсько-шляхетської влади дають переконливі підстави ставити питання про унію/союз/ православ'я з католицизмом не в пляні суто релігійному, а соціяльно-політичному (ст. 11-12)... Польські єзуїти плянували провести через унію повну асиміляцію українців“ (ст.). М. Косів осуджує також інші прояви жорстокости в Католицькій Церкві, наприклад, „Варфоломіївську ніч“ — різню в Парижі в ніж з 23-го на 24-го серпня 1572 року, під час якої французькі католики... вирізали французів-протестантів /гугенотів/“, яка не дала можливості утворитися реформістській Церкві у Франції (ст. 13). Тоді, в одну ніч, вирізано понад 30,000 протестантів. Інший приклад жорстокости — це акт спалення католиками в 1415 р. чеського патріота Яна Гуса.

Автор ставиться толерантно до протестантських, реформаційних рухів XVIст., в наслідок яких утворювалися національні Церкви в поодиноких країнах. Згадує також, що „серед української інтелігенції шириться думка, що в майбутньому... в Україні має бути одна Українська християнська Церква, незалежна ні від Москви, ні від Риму“. (ст. 22).

Вже на підставі тих фактів, можна зробити висновок, що М. Косів виходить поза вузькі межі конфесіоналізму, і що йому, як людині глибоко релігійній, свободолюбній, з великим почуттям гуманности, осоружними є всякі форми тиранії і насильства над людиною і людським духом.

У декількох своїх статтях М. Косів описує жалюгідні випадки ворожости і ненависти між українцями греко-католиками і автокефальними православними в Галичині. Головна причина полягає в тому, що греко-католики втратили багато своїх храмів там, де більшість парафіян заявилася за Автокефальною Церквою. Закон про почергові богослуження в тому самому храмі викликав ще більші конфлікти і навіть бійки. Правда, втрата храму, збудованого ще дідами чи прадідами, може бути дуже болючою. Але не забуваймо, що після Берестейської Унії так само, або ще багато гірше, почувалися православні українці, які не прийняли унії. Силою, при помочі польського війська, серед жорстоких знущань відбирали їм рідні їх церкви і монастирі. Виглядає, що історія вирівнює свої ходи.

Серед греко-католиків Галичини дуже популярним був погляд, що Українська Православна Церква повинна розвиватися на Сході, за Збручем, а не в Галичині, яка має залишитися католицькою. Погляд цей дуже нереальний, несправедливий і недемократичний. Чи український православний галичанин мусить залишати свою хату, свої рідні сторони і їхати кудись в незнане, тільки тому, що він православний? Чи треба будувати ще один штучний, якийсь „релігійний Збруч?“. Це вже прямо абсурд! Не забуваймо також, що Галичина вдержалася найдовше при православ'ї — щойно 100 років пізніше прийняла унію. Може бути, що й ця початкова дискримінація православних у Галичині видала ці гіркі плоди, які приходиться нам тепер споживати.

Але вже найвищий час, щоб усе це забути і, керуючись розумом, релігійною і національною совістю, йти об'єднано вперед. „Маємо ж, як пише Михайло Косів, Послання Патріярха Йосифа „Про поєднання в Христі“, в якому сказано, що між Українськими Православною і Греко-Католицькою Церквами немає суттєвої догматичної різниці, а розлам і поділ є піддержувані тільки ззовні“ (ст. 177). Цілу цю скомпліковану проблематику закінчує автор наступними словами: „Україна не може залишатися осторонь світового екуменічного процесу, що прямує до повної євхаристійної єдности християн між собою. Не можемо ми стояти впоперед цієї дороги, інакше — як, в якому вигляді постанемо перед світом ? В образі заюшених ненавистю невігласів і дикунів? Ні! Ми маємо наново вчитися християнської терпеливости і взаємної ллюбови. Мусимо дотримуватися Закону. Закону Божого і державного“. (ст. 147).

Витрачуючи час і енергію на цю внутрішню нашу боротьбу, ми дуже мало звертали увагу на чорні хмари, що грізно сунули на нас, але вже не з Москви, тільки з Ватикану. Не вдячністю і допомогою нагороджує Ватикан нашу Церкву-Мученицю, але дискримінацією, територіяльним обмеженням, обкроюванням і поділами та постійними перешкодами у розвої УГКЦ. Про цю неприхильну нам політику Ватикану довідуємось офіційно з промови папського нунція Антонія Франка, виголошеної на Синоді УГКЦ у Львові 27-го лютого 1994 року.

Та це ще не все! Польська Римо-Католицька Церква, користаючи з особливої опіки папського нунція і фінансової допомоги Ватикану, розгорнула свою діяльність по всій території України, заманюючи різними нечесними засобами до своїх костьолів греко-католицьких і православних українців, і тим наносить велику шкоду Українській Церкві і цілому народові.

М. Косів знаходить правильний вихід з цієї критичної ситуації, який вимагає мудрости, відваги і рішучости. Пише ось так: „Сприймаючи Рим як Апостольську Столицю і символ світового християнства, не маємо підстав переносити ці наші почування на ватиканську адміністрацію... Маємо чимало підстав вважати, що нинішня ватиканська адміністрація ставиться неприхильно до України й Української Церкви. Розуміючи це, розбудовуймо самі Українську Церкву, як помісну, на патріярших засадах, не чекаючи ні від кого жодної милости. Назву один лише приклад: „чому ми безконечно випрошуємо, аби Ватикан визнав святість митрополита Андрея Шептицького? На моє переконання, це має вчинити сама наша Церква. Адже традиція канонізації існувала в Україні від найдавніших часів нашого християнства“ (ст. 176).

Автор мав нагоду розмовляти з високими достойниками Церкви і поставив їм дивне, здавалося б, питання: „Чи у Ватикані знають євангельську „Притчу про милосердного самарянина?“ (ст. 178). Іншими словами, чи у Ватикані розуміють і практикують такі шляхетні чесноти, як любов, милосердя, вдячність та інші подібні, чи, може, політика бере верх над усіма духовно-моральними вартостями? Відповідь зайва.

В екуменічному православно-католицькому діялозі, в резолюції Баламандської конференції (Ливан, липень 1993 р), рішено відкинути „уніятство як метод до пошуку єдности, тому що воно протистоїть спільним традиціям наших Церков„ (ст. 178). Автор не може погодитися на таке твердження, бо немає доказів на якесь протистояння спільним традиціям наших Церков. Але, з другої сторони, признає в дечому слушність цій критиці „уніятства“. Автор пише: „Але якщо уніятство веде до латинізації нашого східного візантійсько-українського обряду, якщо деякі наші епархії підпорядковані під юрисдикцію іноземних, до того ж римо-католицьких, себто іншообрядових, церковних структур, якщо йде реформація деяких українських чернечих чинів за взірцем латинського чернецтва, його статутів і обрядів, якщо нам уже знову пробують накинути „целібат“ священства, якщо ставлять питання „території“ і територіяльного обмеження Греко-Католицької Церкви на східних теренах України, в той час, коли нам вільно почувається латинський обряд польської Римо-Католицької Церкви і т.д., то, звісно, таке розуміння „уніятства“ дійсно „протистоїть спільним традиціям наших Церков“ і ми його відкидаємо“ (ст. 140).

Ситуація ускладнюється: унія і уніятство відкидаються у православно-католицьких резолюціях, а Ватикан позбавляє УГКЦ території, навіть в Україні. На підставі цього М. Косів висловлює наступні думки: „Від вирішення питання „території“ залежить дальша доля нашої Церкви, сенс існування самої унії... Над нами уже сьогодні висить проблема вибору: „Куди йти далі? Чи ставати зовсім католиками (з латинським обрядом включно), чи повертатися у „чисте православ'я?“ Чи продовжувати творити синтезу того і того?“ (ст. 183).

Отже, „Одіссея української душі“ ще далеко не закінчена. Не є воно легко — вийти з неволі духа і дійти до порогів рідного релігійно-національного дому, до чистих, цілющих джерел відродження. Але, при Божій допомозі, об'єднані любов'ю і вірою у краще майбутнє, знайдемо правильний шлях до спільної великої мети.

Шановному авторові Михайлові Косіву належить велике признання і глибока вдячність за цю цінну збірку статтей і доповідей про актуальні наші церковні справи. Очікуємо дальших статтей, есеїв та коментарів про сучасний стан українського церковного життя. Бажаємо авторові багато Божого благословенства та успіхів у його важливій праці.

ПОСТАТІ

Славний син Слобожанщини

(До 125-ліття з дня народження Василя Кричевського)

З київської преси довідуємося, що Україна гідно відзначила 125-ліття від дня народження В. Г. Кричевського, одного з найвидатніших українських мистців XX століття, багатогранна діяльність якого тривала понад 50 років і мала великий вплив на відродження нашої національної культури.

Василь Кричевський народився 13-го січня 1873 року в селі Ворожба поблизу Лебедина на Слобожанщині, в родині повітового фельдшера Якова Кричевського і Параски з Тоцьких. Це був край, де серед розлогого лісостепу вздовж берегів ріки Псьол розкинулись мальовничі села, ще повні спогадів і переказів про славне минуле. В родині, особливо у діда Тоцького в Лебедині, дотримувались народних традицій і звичаїв, і діти ще змалку навчились шанувати їх. В Лебедині ще були старі козацькі дерев'яні церкви, а в одній з них малий Василько співав у церковнім хорі. Батько Григорій часто брав малих синів, Василя і Федора, з собою до сусідніх околиць. Недалеко були історичні міста Ніжин, Конотоп, Батурин, де ще зберігались міцні козацькі традиції, стояли давні козацькі хати, оздоблені різьбою, орнаментами. На ярмарках в Лебедині хлопчики часто слухали спів кобзарів — пісні і думи про героїчне минуле краю. Всі ці враження назавжди запали в душу Василя та зформували його майбутній світогляд. Вплив на розвиток зацікавлень Василя мали також відвідини з батьком великопанських маєтків Милорадовичів і Капністів, де можна було побачити твори західньоевропейського малярства і різьби, а поруч місцеві шедеври — портрети козацької старшини, мальовані славним Боровиковським. Були тут також багаті збірки українського народного мистецтва. Помітивши здібності Василя, Капніст заохочував його до малювання.

Крім Василя, в родині росло ще шестеро дітей, і заробітків батька не вистачало, щоб дати дітям освіту. Тому Василеві довелося власними силами прокладати шлях в житті і мистецтві. Закінчивши Харківську Залізничну Школу, він навчався і працював у видатного професора архітектури С. Загоскіна, йому завдячував добру архітектурну освіту, а також знання акварельної техніки. Кричевський поглиблював свій світогляд у Харківському Університеті, цікавився філософією і археологією. Прочитавши про розкопки давньої Трої, прийшов до переконання, що дослідженням мистецтва українського народу можна доказати окремішність української культури, існування якої в тім часі заперечувалось. Відтоді свідомо збирав зразки української народної творчости, вивчав народне будівництво, особливо цікавився орнаментом. У 1902 році на конкурсі проектів Полтавського Земства проект Кричевського здобув перше місце, оскільки в ньому були блискуче відтворені характерні риси українського народного будівництва. В. Г. Кричевський був першим архітектом в Україні, який в зовнішньому декорі будинку вживав майолікову кераміку, якою славилася Полтавщина. Інтер'єр будинку був теж оформлений з уживанням українських народних традицій: різьби по дереву, орнаментальних розписів і вітражів. Краса цього будинку добре відома. Кричевський створив понад 200 проєктів фасадів та інтер'єрів. За його модерний український стиль, базований на історичній та народній спадщині, заслужено дістав звання „Батька української архітектури".

В. Г. Кричевський — видатний маляр пейзажист. Вже в Харкові у проф. Загоскіна опанував акварельну техніку, а на виставках харківських мистців мав великий успіх та виявив себе як завершений маляр. За стилем схилявся до імпресіонізму, від якого взяв любов до світла і чистоту кольорів, однак з часом виробив свою власну малярську мову. Мав фотографічну зорову пам'ять. Подорожуючи по Україні, в Криму, Німеччині, Італії малював багато з натури, але більше любив малювати з пам'яті. Вважав, що тоді губиться все дрібничкове, а залишається найбільш суттєве. Серед його численних праць є кілька сотень великих картин, решта етюди, які, однак, є закінченими творами, що відрізняються тільки розміром. В 1940 році в Музеї Українського Мистецтва в Києві відбулась велика ретроспективна виставка з різних ділянок творчости В. Г. Кричевського. Тоді ж було надано йому почесний докторат з мистецтвознавства і звання заслуженого діяча мистецтв. Багато його творів збереглися в музеях і приватних колекціях в Україні, Европі, Америці.

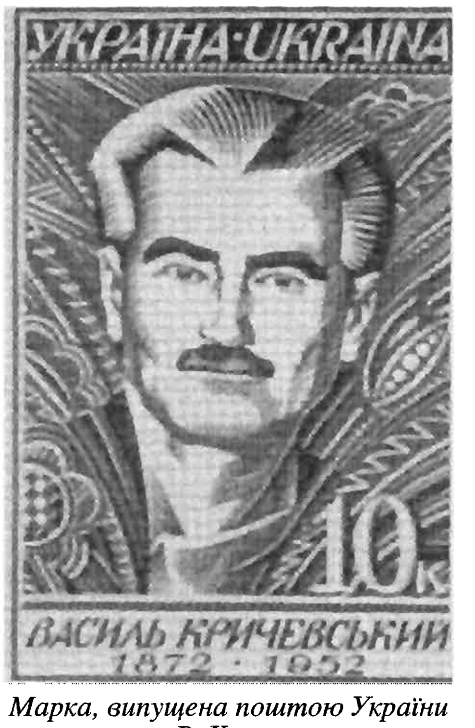
Василь Кричевський відомий також як педагог, що виховав цілу школу послідовників. У 1917 році став співзасновником першої Української Академії Мистецтв і очолив там клясу живопису. Впродовж двадцяти років був професором Архітектурного і Художнього інститутів у Києві. Він завжди намагався розвинути у своїх учнів творчу уяву і бажання іти власним шляхом, а учні зберегли пам'ять про свого учителя не лише як про мистця, але як про філософа, що навчав про мистецтво і життя взагалі.

У графіці В. Кричевський відомий з проєктів Великого і Малого державних гербів, печатки, поштових значків і грошевих банкнотів УНР (весна 1918 р.). Він був новатором в українській книжковій графіці, застосовуючи принцип оформлення книжки як єдиного мистецького цілого. В одних оформленнях вживав фолкльорні мотиви і орнамент, в інших — модерну геометричну композицію з букв і ліній. Він ілюстрував праці М. Грушевського, твори Гр. Чупринки, В. Винниченка, Д. Ревуцького, Ю. Яновського, був автором обкладинок до видань „Українське Мистецтво", „Українська Книга" та інших.

В. Г. Кричевський працював також у прикладному мистецтві: за його проєктами виробляли килими, вибійки, меблі, посуд. Все це він творив, черпаючи надхнення з мистецької творчости свого народу. Він дуже любив театр і активно працював у ділянці художнього оформлення вистав, переважно української тематики. В 1925 році Василь Григорович виїхав в Одесу працювати консультантом в кіно-фабриці, де також працював О. Довженко. Про цей період і цікаву групу письменників, мистців, акторів згадує докладно в своїх „Споминах" Й. Гірняк. Не менш цікаві описи є в романі Ю. Яновського „майстер корабля", де окрема частина присвячена В. Кричевському. Фільми з його художнім оформленням: „Тарас Шевченко", „Назар Стодоля", „Звенигора", „Тарас Трясило", „Кармелюк" та перший український фільм „Сорочинський Ярмарок".

В лихоліття Другої світової війни почалась дорога родини Кричевських на Захід. Спочатку до Львова, а далі, з іншими діячами культури, на Лемківщину, у Словаччину, Німеччину. В довгій дорозі вже старшому і хворому на серце Кричевському довелось багато перетерпіти, щоб вижити. По закінченні війни йому пощастило розшукати у Франції старшого сина Миколу, теж визначного маляра. Оселившись на передмісті Парижу, багато малював, утримуючи родину з продажу своїх картин. В 1948 році виїхав з дружиною до Венесуелі, до дочки Галини Лінде. Продовжував творчу працю і участь у виставках в Каракасі та північній Америці. Поруч екзотичних краєвидів Венесуелі малював ніколи не забутий рідний край. 15-го жовтня 1952 року закінчились його життя і праця для народу і культури України. Заходом Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА Мстислава і української громади тлінні останки В. Г. Кричевського і його дружини перевезено в 1975 році на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, де і поставлено йому прегарний пам'ятник.

В 1973 році, у 100-ліття з дня народження, УВАН видала прекрасну монографію „Василь Григорович Кричевський — життя і творчість" написану Вадимом Павловським. Багато ілюстрована, дає докладний огляд не тільки цієї творчости мистця, але його життя і його доби. Це одне з найкультурніших у нас видань, воно має справді велику вартість.

Марка, випущена поштою України в честь В. Кричевського.

Вшановуючи пам'ять В. Кричевського, пошта України видала в 1998 році поштовий значок і конверт з його портретом. Відбулось урочисте відкриття пропам'ятної бронзової дошки на будинку в Києві, де він жив, а в Національному Художньому Музеї України влаштовано виставку з частини його живописної та графічної спадщини. В Канівському

(Закінчення на стор. 24)

ЛІТЕРАТУРА

ПОДВИГ ГЕЛІЯ СНЄГІРЬОВА

Двадцять років тому, у 1978-му, догоряло страдницьке життя киянина Гелія Снєгірьова. Він помер 28-го грудня. А заарештували Гелія наприкінці вересня 1977 року. У день арешту він був дужим 49-річним чоловіком. В січні наступного року в лабетах КҐБ Гелій раптом захворів. В березні його перевезли з в'язниці до лікарні, потім до інституту неврохірургії, зробили хірургічну операцію, після якої він став калікою. Знесилений стражданнями, заманюваний обіцянками слідчого КҐБ подати медичну допомогу в разі каяття, Гелій у напівсвідомості підписав заяву і помер. Розтин тіла покійного і його кремацію КҐБ проводив спішно і таємно. Поховали попіл під наглядом працівників служби безпеки.

Одна з жертв комуністичного режиму серед багатьох... Усе ж не марною була смерть Гелія Снєгірьова. Він встиг здійснити свій подвиг: пішов до газетного фонду академічної бібліотеки й прочитав там публікації про судовий процес проти Спілки Визволення України, що відбувся у 1930 році. А потім написав про цей процес лірико-публіцистичну розвідку „Набої для розстрілу".

Ну й що? — запитає сучасний читач. Кожен міг би піти, прочитати й написати... Отож то й ні, що не кожен. Прочитати — так, кожен. А от віддати таку книжку читачеві — на це не кожен наважився б. Тому що цілий ряд тем, імен, подій були заборонені в колишньому СССР, і нові покоління виросли, не знаючи нічогісінько ні про розгром Чевоної армії Польщею в 1920 році, ні про голод 1933 року, ні про страчених українських письменників, ні про війну з Фінляндією... О, важко й уявити собі, чого не знали про власну історію українці сталінсько-брежнєвського часу!

Гелій Снєгірьов теж не знав, бо зростав у льояльній київській родині і починав професійну кар'єру без особливих ускладнень, досить успішно. Але дядько, популярний тоді письменник Вадим Собко, обмовився про покійну сестру, матір Гелія, причетну до справи СВУ, і це зачепило племінника, привело його до газетного архіву. Звісно, совєтські газети 30-их років подавали звіти з судового процесу в такому світі, яке було необхідне правлячій верхівці. До інших джерел дослідник не мав доступу. Тому й назвав свій твір розвідкою, бо вірив, що прийдуть часи, коли будуть відкриті й прочитані таємні документи, з яких постане уся правда про процес СВУ.

Але перша ластівка полетіла між людьми — книжка про СВУ. І це було вироком для Гелія Снєгірьова. Врешті він сам про це писав у передмові. Він чекав арешту й суду, готувався виступити на суді з промовою. Передбачав й інший варіянт: автомобільну катастрофу, таємниче зникнення, бандитський напад. Порядна людина не може уявити собі підступності диктаторів. Був арешт, але не було суду. Яка промова? Перед ким? На Гелія чекали вишукані тортури... Минулися часи, коли чекіст бив стільцем затриманого, ламав пальці в дверях чи припікав його гарячим залізом. Сучасні засоби впливи на непокірних значно досконаліші. Людина раптом стає невиліковно хворою... Не те, щоб невиліковно, остаточно... У неї ще є шанс, але цей шанс — в руках слідчого. Він вабить ним змученого стражданнями в'язня. А той не може збагнути, що ж сталося з його тілом. Навіть напростіші дії стають болем, приниженням, тортурами. А слідчий посміхається й обіцяє одужання...

Перед арештом Гелій Снєгірьов атакував правлячий режим по всіх фронтах. Поряд з книжкою про СВУ він опублікував за кордоном документальне оповідання з роздумами „І чого оце я ляпаю?" — нарис про двотижневе перебування в одному з типових радгоспів. Я чимало бував за редакційними завданнями у колгоспах і радгоспах, районних і міських комітетах партії, надивився усього того, про що пише Гелій, але ж не насмілився узагальнити. А він це зробив. Того ж 1977 року він опублікував два разючих за змістом документи — „Відкритий лист урядові СССР" і „Лист до Президента ЗСА Дж. Картера". Перший лист — викриття суцільної брехні про щасливе життя людей в комуністичній імперії і відмова від громадянства СССР. Другий — сміливе застереження американським політикам щодо ілюзій, які вони мали (і мають) стосовно Москви. Після цього дні Гелія Снєгірьова були полічені лікарями високої кваліфікації, але низької моралі, бо свої знання і досвід вони віддали чорній справі переслідування свідомих людей в комуністичній державі.

Прогресивне українство на Заході високо оцінило самопожертву Гелія Снєгірьова. Газета „Свобода" в лютому, березні й квітні 1977 року вмістила короткі повідомлення про появу на Заході книжки „Набої для розстрілу", а 29-го квітня опублікувала розповідь про книгу й автора. Стаття закінчувалася рядками: „В підсумках до процесу СВУ і СУМ Снєгірьов каже: „...Домоглася свого совєтська влада: винищила справжню українську інтеліґенцію, а разом з нею необхідні народні вірування в свободу, честь і совість". 10-го серпня 1977 року „Свобода" вмістила дві статті, заголовки яких говорять про їхній зміст — „Ню Йорк Таймс" надрукував листа Г. Снєгірьова до президента Картера з перестorогою перед Брежнєвим і комунізмом" і „Ваша конституція — брехня від початку до кінця" — заявив Гелій Снєгірьов ватажкам СССР". Протопресвітер Сергій Кіндзерявий-Пастухів писав до Гелія Снєгірьова: „Коли знаходиться чоловік від свободи і правди, і має відвагу сказати слово без огляду на суцільну систему страху, якою оточено у вас кожну людину, то чоловік той достойний навищої пошани і любови".

На жаль, були й інші голоси. Подекуди намагалися применшити значення першої в Україні літературної розповіді про суд над СВУ, дискредитувати автора. Для цього був (і є) випробуваний спосіб: зобразити автора агентом КҐБ. Такі звинувачення набрали у 1977 році масового характеру. Звісно, усі вони були голослівними.

Мабуть, уже настали часи, коли будуть виявлені і прочитані циркуляри про організацію судового процесу над СВУ. Можливо, тоді з'ясується, що Гелій помилявся, коли писав, що СВУ вигадала Москва як привід для розправи над українською інтеліґенцією, а насправді в Україні діяла добре законспірована, ретельно структурована й майже готова до збройного виступу підпільна організація українських націоналістів на чолі з академіком Сергієм Єфремовим. Але від такого відкриття не зменшиться значення книжки Гелія Снєгірьова, яка проривала змову мовчання на одному з важливих відтинків історії.

У дні, коли минає двадцять літ від страдницької загибелі письменника, не завадить усім нам покаятися перед його пам'яттю й привселюдно сказати, що ми помилялися, ганьблячи його ім'я саме у дні, коли кати з вражаючою жорстокістю експериментували з його тілом, шукаючи можливості пролізти в душу. А втім, чи тільки помилялися? Недавно відомий український історик Сергій Білокінь в лекції про таємні архіви КҐБ і ЦК КПСС сказав, що йому вдалося виявити документи про платних аґентів КҐБ в Америці, одним із завдань яких було сіяння ворожнечі в українській громаді. Ці люди й тепер — на видноті.

А Гелій Снєгірьов помер в тортурах 20 літ тому, коли прозрів й вголос сказав про своє прозріння.

Левко Хмельковський

КУЛЬТУРА

ВІДКРИТО МУЗЕЙНУ ЕКСПОЗИЦІЮ „ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ: ВИТОКИ. (1917-1991)"

14-го червня 1998 року у Центральному Музеї Збройних Сил України відбулося урочисте відкриття музейної експозиції „Збройні сили України: витоки. (1917-1991)". На відкритті були присутні офіцери і генерали Міністерства Оборони і Генерального штабу, курсанти, сержанти і вояки військових формацій і закладів Київського гарнізону, преставники Адміністрації Президента України, народні депутати України, ветерани та гості.

Відкрив урочистості начальник Головного управління виховної роботи Міністерства Оборони України генерал-майор В. Ситник. У вступному слові він підкреслив, що „сьогоднішня подія увійде в історію молодих Збройних Сил України як свято збереження історичної пам'яті, яка висвітлює велич звитяг і одночасно слугує життєдатним джерелом у справі навчання і виховання нинішнього покоління захисників Вітчизни. Створена на засадах об'єктивного показу різних періодів української воєнної історії, музейна експозиція засвідчує осяяну всім періодом національно-визвольних змагань одвічну істину: немає Батьківщини без свободи і намає свободи без Батьківщини. Вона яскраво висвітлює ролю Збройних Сил в реалізації завдань власного державотворення".

Після виконання Державного Гимну України виступили перший заступник міністра оборони України генерал-полковник І. Біжан, перший заступник керівника управління внутрішньої політики Адміністрації Президента України В. Зорченко, народний депутат України віце-адмірал Б. Кожин, Олена Отт-Скоропадська, генерал-майор В. Мулява, Ф. Іщенко, відтак слово було надане начальникові музею підполковникові В. Карпову, який висловив вдячність усім, хто практично і духово підтримав зусилля музею. З метою поєднання історичного минулого і сучасного підполковник В. Карпов запросив відкрити експозицію генерал-полковника І. Біжана і Олену Отт-Скоропадську. Для почасних гостей начальник музею провід коротку екскурсію.

В експозиції представлені матеріяли про діяльність Головного військового секретаріяту на чолі із С. Петлюрою, Січових Стрільців Євгена Коновальця; розповідається про зародження Червоної гвардії. Період Гетьманської держави представлений одностроями Сіро- і Синьожупанників, Штабу і Конвою Гетьмана, а також нагородами Гетьмана П. Скоропадського і його особистими речами. Доповнює цю експозицію зброя, документи і фотографії. Продовжується експозиція матеріялами про армію УНР, УГА, про зародження Української морської фльоти, про бої в Україні у 1919-21 роках.

Далі в експозиції мова йде про утвердження радянської військової доктрини, про початок війни, про оборону України і її визволення. У цьому контексті розкривається історія фронтових операцій, діяльність Української Повстанської армії і 1-ої УД УНА, партизанських загонів.

В експозиції також представлені матеріяли, які розкривають історію розвитку військової справи на теренах України у повоєнний період до створення власних Збройних Сил.

У процесі становлення музей завжди розраховує на громадянську небайдужість, життєвий досвід і мудрість ветеранів війни і праці, активних учасників національно-визвольного руху і розбудови суверенної незалежної Української держави, патріотів з чисельної української діяспори. Прикладом такого співробітництва в ім'я історичної правди і збереження невмирущих ратних та трудових традицій попередніх поколінь служить передання музеєві особистих речей, нагород Гетьмана України Павла Скоропадського його дочкою Оленою, яка брала участь у відкритті експозиції.

Значний внесок у відтворення пам'яток української воєнної історії вніс Братство вояків 1-ої УД УНА в ЗСА під проводом С. Шипайла, та Канади — під проводом М. Малецького, редакція газети „Мета" на чолі з редактором П. Лимаренком, осередок Товариства Приятелів України з канадського міста Гамільтона на чолі з І. Кубраком, Об'єднання колишніх вояків-українців у Великобританії під головуванням С. Фостуна, представники української діяспори В. Роєнко, О. Корчак-Городиський, А. Коморовський, В. Микитин, Р. Ваврів, Н. Черняк, В. Михальчик (Франція), Д. Боднарук, М. і Е. Боднаруки, З. Засідько, П. Палієнко, Б. Маців, В. Молодецький. Музей сподівається на подальшу спільну співпрацю.

Створення музейної експозиції стало можливим завдяки високій професійній майстерності, творчості і цілеспрямованості працівників музею — А. Сімашева, І. Чичканя, З. Шульги, Г. Смольянової, Т. Кукурузи, Н. Шпак.

Відкриття музейної експозиції „Збройні Сили України: витоки. (1917-1991)" є першим кроком у справі збереження, наукового опрацювання та використання пам'яток української воєнної історії, надійним підґрунтям поліпшення військово-політичного виховання нинішнього покоління захисників Батьківщини і всіх верств населення, відродженням ролі військової служби як школи життєвого, морального і громадського змужніння та фізичного загартування нашої молоді.

Пресове бюро
Центрального Музею
Збройних Сил України,
м. Київ

АЛЬМАНАХ УНС 1999

Редакція „Свободи" приймає матеріяли до Альманаху УНСоюзу на 1999 рік, в якому припадають такі роковини, як 10-річчя установчого з'їзду Народного Руху України в Києві, 100-ліття народин Олекси Стефановича, 125-річчя народин Марка Черемшини, 150-річчя народин Олени Пчілки, 275-річчя смерти гетьмана Павла Полуботка, 350-річчя козацького реєстру, 360-ліття битви під Конотопом та інші.

Статті на ці та інші теми редакція приймаємо до розгляду до вівтірка, 15-го вересня. — Ред.

Україна вшанувала ювілей полум'яного популяризатора бандури

У травні цього року в Україні було широко відзначено 80-літній ювілей Миколи Чорного-Досінчука — активного популяризатора бандури в українській діяспорі, мецената, редактора журналу „Бандура" і директора Школи Кобзарського Мистецтва у Ню Йорку.

В Києві цей ювілей набув розголосу в усіх місцевих газетах. Але центральною подією був ювілейний вечір, організований Всеукраїнською Кобзарською Спілкою в залі Музею Т. Г. Шевченка і окремо в Державній Капелі Бандуристів України.

Вістка про те, що в Україні відзначатиметься ювілей Миколи Чорного-Досінчука, зацікавила не лише тих, хто пристрасно закоханий в бандуру, а й тих кому не байдужа доля всієї української культури. То ж не дивно, що на вечір прийшли журналісти, музиканти, письменники, художники, фолкльористи і музейники — всі, чиї душі відчувають потяг до рідного слова, пісні, звичаїв своїх пращурів.

Заступник музею Людмила Зінчук взяла безпосередню участь у підготові до вечора найкращої музейної залі. А автор цієї статті і старший співробітник Тетяна Сітенко привезли туди зі свого музею рідкісні старовинні музичні інструменти і підготували спеціяльну виставку, яка на фотографічних та документальних матеріялах відтворювала життєвий і творчий шлях ювіляра.

Особливо урочисто і незвично виглядала сцена, обабіч якої, мов куліси, звисали від стелі до підлоги довгі верети, вишиті ніжним орнаментом.

Підготовою вечора займався організатор багатьох кобзарських акцій Борис Слюсаренко. То ж не дивно, що саме він був ведучим на вечорі.

Під бурхливі оплески ювіляр займає своє місце на сцені, а голова Кобзарської Спілки Володимир Горбатюк звертається до присутніх зі словом. Відтак він вручає Миколі Чорному-Досінчукові квиток члена Всеукраїнської Кобзарської спілки і особисто вітає його хвилюючою піснею „Кобзо моя".

На сцену піднімається Гетьман Українського Козацтва, генерал-майор Збройних Сил України Володимир Мулява. Він зачитує універсал козацького гетьманства про нагородження колишнього вояка УПА Миколи Чорного-Досінчука орденом Козацької Слави і Шани — Хрестом Українського Козацтва за неоцінений внесок у збереження і зміцнення духовости в українській діяспорі світу.

Під овації присутніх гетьман одягає на чоло ювіляра малинову стрічку із синьо-жовтими смужками, на якій звисає Хрест Українського Козацтва.

Хто він, цей лицар? Що зробив для України? Щоб відповісти бодай коротко Б. Слюсаренко прочитав спеціяльну доповідь, розділивши її на кілька частин, аби вони чергувалися виступами гостей, піснями, поезіями, квітами.

На сцену виходить професор Київської Національної Музичної Академії Сергій Баштан і його асистент — бандурист-віртуоз Роман Гриньків. Вітаючи ювіляра, вони вручили йому пам'ятний сувенір і відзначили його особистий внесок в поширення бандури на американському континенті.

...Бачимо тут перших учнів Школи Кобзарського Мистецтва у Ню Йорку, Ірину і Ліду. Було це в 1971 році. Він, помітивши успіхи обох своїх доньок, створив школи для всіх бажаючих. Тоді мало хто міг належно оцінити, яке то зерно посіяне в Америці і яке місце займе ця школа в українській діяспорі. Редактор журналу „Молода Україна" Валентина Родак говорила, як багато зробив ювіляр в поширенні бандури серед українців Південної Америки. А її донька Оксана Родак разом з маестром Костянтином Новицьким щиро прилучились до того вітання, ефектно виконавши інструментальний дует „Вечір на дворі".

Добре знаний музикант і глибокий дослідник самобутнього мистецтва Володимир Кушпет подарував ювілятові „Самовчитель гри на старосвітських музичних інструментах". Він хвацько вдарив по струнах старосвітської бандури виконавши у власній обробці кілька жартівливих пісень.

Жартівливі пісні змінювалися гнівним патосом пісень Миколи Литвина. І гнів той був закликом до українців ніколи більше не допустити глуму над українською піснею, словом, мистецтвом.

Глибоко емоційно вітав ювілята Леопольд Ященко керівник хору „Гомін", який за совєтських часів отримав тавро „українського буржуазного націоналіста". Він подарував М. Чорному власну книжку про Державну Капелю.

Не менш хвилюючим був виступ родини Яницьких. Їхні діти Роман та Тарас, професійні бандуристи, з особливою елегійністю виконали „Осіннє золото".

Нарешті, слово надається бандуристам Юліяну Китастому і Миколі Дейчаківському. Кому, як не їм, знати, що зробив ювіляр для бандури! Адже вони були не лише свідками, а й учасниками тим пам'ятних подій. Згодом було організовано ансамбль „Гомін степів" — вищого ґатунку, куди ввійшли також викладачі школи. Керівниками його були спочатку: Ю. Китастий, згодом Микола Дейчаківський, пізніше — Іван Лехіцький.

Школа Миколи Чорного здійснювала й різноманітну просвітницьку діяльність, влаштовуючи в 1986 році виставку кобзарського мистецтва. На ній демонструвалася бандура Іринея Готри, єдиного монаха, що грав на бандурі, інструмент Зиновія Штокалка, архівні матеріяли Дітройтської капели. Юліян тут демонстрував виражальні можливості бандури.

Особлива дяка ювілятові за журнал „Бандура", який він почав видавати вже в 1975 році і сьогодні його знають бандуристи всіх континентів земної кулі. Про це говорив поет-бандурист Ярослав Чорногуз, вітаючи ювіляра. Це справді загальнодоступне видання, з якого можна довідатись про історію українського кобзарства і про біографії тих видатних постатей, імена яких в Україні впродовж десятиліть були заборонені. Дописувачі цього журналу вільно торкалися будь-яких тем, про які й не могли мріяти в Україні.

(Закінчення на стор. 15)

Дорогі Діти!

Ви звикли, що раз на тиждень листоноша приносить до вашого дому часопис „Свобода". Ваші батьки, вуйки, тітки, бабусі й дідусі вже ждуть його, читають, говорять про все, що там написано. Ну так, на те ж вони старші — а вам хіба цікаво?

Аж ось від сьогодні буде так, що ця „Свобода" буде вам теж цікава — в ній буде одна сторінка і для Вас!

Сторінку цю назвемо „Веселка". Ви знаєте, що таке „веселка"? Коли виглянете через вікно після бурі чи великого дощу, — побачите її на небі. Це великий світляний півкруг, а в ньому — сім різнобарвних стрічок. Веселка — це значить, що негода закінчилася, що можна буде знов вибігти на подвір'я, гратися м'ячем, поїздити ровером, іншими словами — буде нам весело! Того й назвали цей добрий знак: веселка.

А ви не чули, що люди кажуть? Ніби на кінець веселки, де вона зустрічається з землею, закопаний горщик золота. Може воно так-може й ні. Але там, де ви зустрінетеся з нашою „Веселкою" — там знайдете певно щось дуже дороге — знайдете слова, цікаві, може й нові для Вас, знайдете казки, віршики, листи від таких же українських дітей, як ви самі — а може й вашого листа там знайдете, коли напишете до нас!? І це вже не для старших, ні, це власне для вас! Ви ж ходите до української школи, чуєте, як говорять українською мовою, всі ваші рідні — то й зумієте читати „Веселку". А якби було вам це не так легко, то вам поможуть старші — тільки чемно їх попросіть! Ми й подаємо по-англійськи значення слів, які, може, вам невідомі. І що довше будемо читати, то легше вам буде і читати, і розуміти все, що написане. І будете втішатися цим і собі ждати „Свободи" з „Веселкою".

А ще є одна причина, чому назвали ми цю сторінку „Веселкою". Може, ви вже десь чули? Так, такою назвою вже називався цілий дитячий журналик. Його теж видавала „Свобода". А приготовляли-редаґували його для таких українських дітей в Америці, як ви, три добрі дідусі: Володимир Барагура, Роман Завадович та Богдан Гошовський. Довго видавали вони „Веселку" аж 41 років. Подумайте! Може, стільки років ще й не мають ваші батьки! Може, вони власне, коли були такі, як ви — читали цю першу „Веселку", раділи нею? Спитайте — може якраз!? Сьогодні дідусів Богдана та Романа нема в живих. Дідусь Володимир живе на Фльориді — і йому пересилаємо наш привіт та подяку за всю його працю — бо ж редагував він „Веселку" найдовше з усіх.

А Вам оце засвітила нова „Веселка". Бо ще далі живе таке Товариство, що в ньому зібрані ті люди, які пишуть для українських дітей. Товариство зветься Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді, а працює воно в Торонто, в Канаді. Про нього ще й більше почуєте у дальших числах нашої „Веселки".

І ще одне хочемо вам сказати... Та може ні, це ви нам скажете. Погляньте добре на малюнок, що вгорі на цій сторінці. Пригляньтеся йому добре і напишіть нам, що, на вашу думку, він значить? Нам дуже цікаво знати, чи ви здогадаєтеся! Ну, почекаємо до наступного числа — а тоді самі побачите. А покищо — читайте „Веселку" — хай світить вам веселістю та розважає, а може і повчить вас!

Редакція „Веселки"

Вірш і малюнок: Ніна Мудрик-Мриц

ВЕСЕЛКА

Веселка кольориста
На хмарці спочивала,
На Сонце задивилась
І враз на землю впала!

В ожині замотала
Стрічки ясного світла,
Діток в гаю зустріла
Й усміщкою розквітла!

„ВЕСЕЛКА" *— сторінка для дітей. Редаґують Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді.*
Редакційна колеґія: *Леся Храплива-Щур, Олександра Ковалик, Петро Цехош.*
Листи слати на адресу редакції „Свободи". Горішня заставка і віньєтка (хлопчик з песиком) мал. Оксана Бошко. Мишка: Ніна Мудрик-Мриц.

ЩО ПИШЕ МИШКА-ГРИЗИКНИЖКА?

Дорогі читачі „Веселки"!

Ой, не могла я вже діждатися, щоб почати писати до вас! То спершу дозвольте представитися та розказати вам, який мій рід. Отож моя пра-пра-пра-прабабуня, Мишка-Гризикнижка, жила колись ще у

Львові, в будинку такого товариства, що називалося „Просвіта". Вона була дуже мудра мишка, бо мандрувала по всьому Львові, заглядала в кожен куток, гостила в усіх українських товариствах. Вона й замоталася між клунки, коли так багато українців мусіли після війни покидати своє місто і свою Україну, і заїхала з ними аж в Америку. Там народилася і її пра-пра-правнучка, а моя прабабуня, теж Мишка-Гризикнижка, бо вона теж дуже любила гризти книжки. Вона писала до такого журналика для дітей, що звався „Готуйсь" — писала про різні книжечки, які і виходили для українських дітей в Америці. Писала, щоб діти знали, котру книжку смачніше гризти... то значить, по-вашому: читати...

А я, її правнучка, завжди мріяла про те, щоб могти писати до дітей про книжечки для них — так, як прабабуня робила. Бо ж нові книжечки виходять весь час, чи то в Америці, Канаді, чи в нашій Україні.

Так хочу вам на початку розповісти про одну дуже новеньку книжечку — таку, що ще фарба на ній добре не засохла (ой, і люблю я запах цієї фарби!). І тому певно ще ніхто з вас її не читав.

Називається вона „Киянка красуня-подолянка". Сіла я, її чимдуж читати — бо в мене книжки даром не лежать! Бо дуже цікаво було, хто це та „киянка"? Скоро й здогадалася: вона, певно, із Києва, зі столиці України! Читаю — так воно справді і є! Ну а красуня — певно, красна-гарна була, бо інакше про неї не писали б! А що таке „подолянка"? Тут я вже мусіла добре по книжках пошукати — такий проєкт собі зробила — і знайшла! Поділ — це одна із дільниць Києва, і там, видно, ця красуня жила... Ну, тепер можна було вже мені читати...

А що я прочитала? Ого, не скажу! Самі прочитаєте. Бо я прочитала за один вечір — а ви прочитаєте, може, за два-три... Зараз вам і напишу, де цю книжечку можна дістати. Якщо є у вас у місті українська книгарня, пробуйте там купити. А якщо не мають — подаймо їм, де можна цю книжку замовити. Тоді ви будете виглядати дуже великі та розумні: крамар не знає, де книжечку дістати — а ви знаєте! Вважайте ж добре: "Arka-West" 2282 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada M6S 1N9.

А коли нема у вас книгарні, замовте просто поштою в „Арці". Ще було мені цікаво, хто цю книжечку написав. Дивлюся: „Ольга Мак"... Ага, мак — це така квітка, знаю знаю! Видно, ця пані, що писала, дуже любила маки. Я чула, що в Україні їх дуже багато на полях. Стала я розпитувати паню-редакторку. І слухайте, що вона мені сказала: ця пані, що писала, звалася справді Ольга Дорошенко-Гец, а коли писала, підписувалася „Мак". Це так письменникам, тим, що пишуть книжки, вільно робити. Та її вже нема — померла минулої зими в Торонто, в Канаді... Шкода, подумала я, а то була б я написала їй гарного листа та подякувала, як годиться...

Розказала мені теж редакторка про тих, хто малював образочки до книжки — бо вони мені теж дуже сподобалися! Отож обкладинку, оту барвисту, малював Віталій Литвин, він живе в Торонто, а всі інші образки — Петро Андрусів. Він вже теж помер — та його образочки залишилися вам на потіху.

Читайте ж та радійте книжечкою, так, як я раділа! А коли прочитаєте — напишіть до „Веселки", як вона вам сподобалася, щоб інші діти теж її пізнали і самі схотіли її прочитати! А тим часом — до побачення! Я йду на пошту поглянути, може, якась нова книжечка прийшла!

Ваша **Мишка-Гризикнижка**

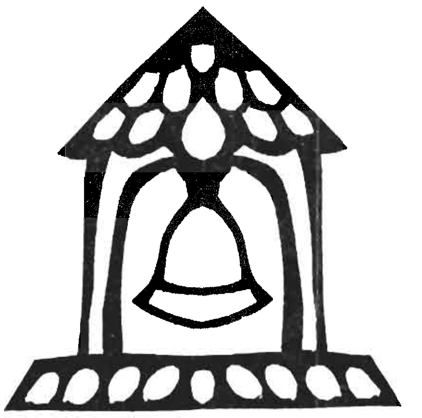
Олесь Степаненко

(Йому сьогодні 14 років, а коли написав цього віршика — було йому 10. Живе в селі Деркачі біля Харкова в Україні. Цього року товариство „Просвіта" у Харкові видало маленьку кни-жечку його віршів).

Відблискавши і відгримівши,
Травневий дощик прошумів,
І чисто-чисто землю вмивши,
За обрій з вітром полетів.

А на прощання і на згадку
Веселку нам подарував,
Мов вимостив до неба кладку,
До раю стежечку проклав.

Я зачарований, щасливий
Веселку пальцями ловлю,
Цей дощ, цю землю, край мій милий
Я щиро й трепетно люблю!

У ШКОЛУ

Дзвонить дзвіночок:
— Дзелень, дзелень!
Сміється сонце,
Збудився день.

Кличе дзвіночок:
— Бім-бам! Бім-бам!
В школу збиратися
Час школярам!

Вчить пташка-мати
Своїх пташат
Вгору здійматись,
В хмари злітать.

Вчить Рідна Школа
Нас, школярів,
Щоб рідну мову
Кожен умів.

Славне минуле
Щоб кожен знав,
Про Україну
Щоб пам'ятав.

В школу ідемо
В радісний час.
Сонця сміється,
Вітає нас.

Щастя в науці
Бажає нам
Добрий дзвіночок:
— Бім-бам, бім-бам!

ПОЯСНЕННЯ СЛІВ

ВЕСЕЛКА — rainbow
БУРЯ — storm, shower
ЗЛИВА — torrential rain
ПОРІГ — threshold
БЕЗКРАЙЇЙ — endless
БАДЬОРИЙ — cheerfull
ЛИСТОНОША — letter carrier
ВИТКАНА — woven out of...
ПУТА — shackles

КОЛЬОРИСТИЙ — colorfull
ОЖИНА — blackberry

СТОРІНКА — page
НЕГОДА — bad weather
М'ЯЧ — ball
РОВЕР — bicycle
ГОРЩИК — pot
ЖУРНАЛИК — little magazine
ВИДАВАТИ— to publish
ТОВАРИСТВО — society
ПРАЦІВНИКИ — workers
ЗДОГАДАТИСЯ — to make a right guess

БЛИСКАВКА — lightning
ГРІМ — thunder
ПРОШУМІТИ — to hush away

ВИМОСТИТИ — to pave, to build a way
ТРЕПЕТНО — quivering

ПЕРЕОБРАЖЕННЯ — Transfiguration
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ — independence
УСПЕННЯ — Dormition
РІЗДВО — Nativity
УРОДИНИ — birthday

ПІДНЕСЕННЯ — exaltation

ДІЖДАТИСЯ — to get finally what you waited for
МАНДРУВАТИ — wander
ГОСТИТИ — to visit
ЗАМОТАТИСЯ — to get entangled
КЛУНОК — bundle
СМАЧНІШЕ — more tasty
ФАРБА — stain, printer's ink
ЗАПАХ — scent
ЧИМДУЖ — as fast as possible
КНИГАРНЯ — book store
КРАМАР — store keeper
МАК — poppy
ПИСЬМЕННИК — writer, author
ГОДИТИСЯ — to be according to rules
ОСОКІР — black poplar
СОРОКА — magpie
ВОРОНА — crow
КУМАСЯ — dear godmother
ТІТОНЬКА — auntie
ПРИЧЕПИТИ — to attach
ЛЕЛЕКА (БУЗЬКО) — stork
ЖАБА — frog
ДЗЬОБ — beak
ГОРОБЧИК — little sparrow
ГОСПОДАР — husband
ЖАЛІБНО — pitifully
ОГРЯДНИЙ — stout
ГРИВНЯ — money unit, used in Ukraine
ЗАХОПЛЮВАТИСЯ — to become enthusiastic
НАМИСТО — necklace
БЕРІГ — coast
ЛОСКОТАТИ — to tickle
ДОЛОНЬКИ — little palms
ПЕРЕПОЛОХАНИЙ — frightened

ЯК СОРОКА РОЗУМ ДОБУВАЛА?

Сорока жила на височенному осокорі і думала, що вона найкраща на світі. Частенько літала вона до своєї кумасі-ворони в гості і там милувалася на себе в дзеркалі.

— Ох, які очі! Ах, який одяг! Ух, який хвіст! Не хвіст, а літак. Гарна я, кумасю?

Ворона кривила дзьоба, складала великодумно крила і каркала:

— Кр-расуня, кр-расуня. Коли б ще розуму хто дав!..

— Як то — розуму? — Аж підстрибнула від несподіванки сорока. — У мене все до ладу — голова, крила, хвіст, лапи. Навіщо ще розум? Де я його причеплю?

Ворона вдоволено хихотіла:

— Як — куди? На шию!

І сорока задумалася. Якщо ворона, що живе триста літ, каже, що розум є в усіх, тільки немає у неї, сороки, то чого б їй, сороці, не розжитися на той розум?

І вирішила сорока випросити хоч трішечки розуму в першого, хто зустрінеться їй на льоту. Аж тут лелека нагодився.

— Бусьо, бусьо, будь другом, дай мені трішечки розуму!

Лелека покритув крилом біля своєї голови:

— Ти що, одуріла, як це я тобі його дам?

Підхопив жабу, яку ненароком випустив із дзьоба і сердито полетів далі.

— Ага, сама собі вирішила сорока, — розум, це, мабуть, жаба. Що ж іще? Ніхто ж не говорить, що в лелеки немає розуму!

Сорока полетіла до болота, спіймала жабу і причепила її на мотузку собі на шию. А вже тоді — до ворони:

— Ось тобі, кумасю, я вже теж з розумом. Щоправда, він крутиться і квакає, але це не біда!

— Ох-хо-хо-хо! — реготала і хапалася за боки ворона. — То така ти розумна? Це ж жаба, а не розум. Викинь її геть!

Сорока викинула жабу геть та вже й зажурилася. Ну де ж їй розжитися розуму?

Тут, правда, горобчик, славний хлопчик у гості нагодився.

— Чого сумуєте, тітонько сороко?

— Е, хлопче, хочу розуму добути, та не знаю, де...

Замислився і горобчик, але не на довго. І прийшла горобчикові у голову ось така думка:

— Може це, тітонько, ото, що висить на шиї у моєї господині? Бо я чув, як господар казав їй, що в неї геть не було розуму, коли вона його купувала. А коли купила, то значить, тепер розум в неї є, бо господар нічого такого більше не каже.

І сорока подалася на господарське подвір'я.

— Пані господине! Віддайте мені те, що висить у вас на шиї! — присіла жалібно перед огрядною жінкою.

— Еге, відповіла господиня. — Це, що висить у мене на шиї, коштує п'ять гривень!

У гнізді в сороки було немало грошей і вона охоче дала господині п'ять гривень. Так відкупила сорока в господині те, що висіло в неї на шиї, а це було намисто. І почепила його собі на шию.

Всі, хто зустрічав сороку, просто захоплювалися її блискучою прикрасою. Всі промовляли:

— Ах, ах, ах! Як вам це до лиця, пані сороко!

А сорока гордо сповіщала:

— Це розум! Тепер я маю розум!

Мудра ворона, зачувши це, трохи не вмерла від сміху:

— Що ти верзеш? Хіба це розум? Це ж звичайне намисто!

Заплакала з розпуки сорока, залишила намисло на осокорі й полетіла до річки топитися. Тільки-но розігналася до води, як бачить: стоїть маленьке хлоп'я над самісінькою водою і ось-ось у річку упаде! І стало їй так жаль дитини! Не була б вона тітонькою-сорокою, якій до всього діло! Вона підлетіла до дитини, підставила свого хвоста-літака — а ну, лови! — і крутнулася від берега.

Хлопчик і собі відступив на крок від берега. Вже дуже захотілося йому піймати птаху, що лоскотала хвостиком долоньки, сама ніби просилася до рук. Ще крок за сорочим хвостиком... Ще крок... Так хлопчик крок за кроком відтупцяв своїми маленькими ніжками від небезпечного місця.

Все це бачили хлопчикові батьки, які підбігли переполохані до дитини. Вони піхдопили врятованого синочка і вклонились сороці: —

— Дякуємо вам, тітонько Сороко! Ви не тільки добрі, але й дуже розумні!

І тоді врешті сорока зрозуміла, що розум зовсім не те, що чіпляють на шию, а те, що маєш в голові та в серці.

І як вона запишалася!

Тімур Кобзар,
Київ

ПОРАДИ

Д-р Юліян Мовчан

ЗДОРОВ'Я – ВСЬОМУ ГОЛОВА

Більше важити — більше шансів захворіти на діябет

Це не думки звичайної людини, якій може здаватися, що воно може бути так або, може, й не так — це висновки медичних фахівців на підставі багаторічних досліджень. Як подає американська преса, кількість американців, які хворіють на діябет (цукрицю), починаючи від 1958 року, драматично побільшилася. Бо якщо, згідно з статистичними даними Центру контролі та запобігання недуг, у 1958 році кількість діябетиків у ЗСА було 1.6 мільйона, то в 1997 році їх вже нараховувалося 10 мільйонів, тобто, в шість разів більше, ніж перед тим. Головною причиною цього є те, що багато людей стають все товстішими, прибувають на вазі.

Як сказав директор вищезгаданого Центру д-р Франк Вінікор, „ми все більше і більше стаємо народом побільшеної ваги і одночасно фізично все менш активні, і тому швидше старіємо". Як показує статистика, на сьогодні в ЗСА нараховується 15.7 мільйона населення, яке має підвищений цукор в крові, тобто, є діябетиками. Але дивним є те, що понад 5 мільйонів людей не знали або й досі не знають, що вони мають таку недугу...

Також відомо, що діябет може спричинитися до сліпоти, недуг нирок та ампутації кінцівок з причини ґанґрени та інфекції.

„Плачте очі, щоб серце не плакало"

Під таким заголовком читаємо цікаву нотатку в медичній газеті України „Ваше здоров'я" (число за 13-те серпня м.р.). „Сльози, — пише газета, — це наші рятівники від стресів, інфекцій та бактерій. Це один з найсильніших антисептиків, відомих науці. Слізні залози виділяють рідину безперервно і „відпочивають" лише тоді, коли ми спимо. Розподіляючи цю рідину рівномірно по поверхні ока (під час кліпання), ми одночасно дезинфікуємо очі, як також ніс та горло".

Також сльози, политі в наслідок підвищених емоцій — веселих чи сумних, виводять з організму пролактин — гормон, який утворюється під час стресу. Поплакавши, ми почуваємося значно краще. Жінки плачуть у п'ять разів частіше й інтенсивніше, ніж чоловіки. Чоловіки ж, замість бурхливих ридань, обмежуються „зволоженням" очей і тому частіше хворіють на виразкову хворобу шлунка, інфаркт і інші серйозні недуги. Тому лікарі вважають, що коли не плачуть очі, тоді плаче якийсь інший орган тіла.

Поради для жінок, які хочуть зберегти молодість.

В часописі „Народне здоров'я" — медичній газеті Українського Лікарського Товариства у Львові та Львівського Державного Медичного Університету — поміщено кілька цікавих порад для жінок, які намагаються зберегти молодість.

У догляді за шкірою ваш найкращий друг є вода. Пийте щодня по 5-6 горняток. Клітини епідермісу (верхньої частини шкіри) потребують вологости. Крім того, вода розчиняє токсини (отруйні речовини) та сприяє їх виведенню через пори шкіри.

Не робіть гримас. Чому? Бо гримаси посилюють зморшки. Звертайте увагу на те, щоб обличчя було „спокійним" під час праці, перегляддання телевізійних передач. Звикніть слідкувати за своєю мімікою. Але це не означає, що ви повинні стримувати усмішку.

Очищуйте шкіру. Накрийте голову великим рушником і схиліться на 5 хвилин над каструлею з окропом. До води можна додати суху ромашку або м'яту. Обличчя не витирайте.

Як зняти набряки під очима? З вечора замочіть два пакетики з чаєм і залишіть їх у холодильнику. Зранку, тільки-но прокинувшись, покладіть пакетики на закриті очі. Полежте хвилин п'ять. Після цього нанесіть на обличчя крем і зробіть нескладну гімнастику. Набряків не буде.

Слідкуйте за кровообігом. Перед тим, як помитися у ванні, добре розітріть все тіло сухою губкою. Такі розтирання не тільки поліпшать кровообіг, але також знімуть клітини шкіри, що омертвіли, а ванна остаточно їх змиє.

Ліки — ті самі, але ціни — різні...

Правдоподібно, не всім з наших читачів відомо, що за ті ж самі ліки, які ми купуємо в аптеці, але під їх іншою назвою, можна заплатити значно менше, ніж ми платимо. Наприклад, за дуже ефективний антибіотик під його фабричною назвою „Тераміцин", можна заплатити значно менше, ніж якби його купували під його родовою (хемічною) назвою — „Тетрациклін". Так само і щодо ліку проти діябету (цукриці) — під його хемічною назвою — „Ґлибурід" платимо значно менше, ніж тоді, якби його купували під фабричною назвою — „Мікроназе". Тому перед тим як лікар вам напише рецепт, можете запропонувати йому подати на рецепті назву ліку, як „дженерік", а не під „бренд найм", і тоді ціна його буде значно меншою.

Самотність — старости сестра...

Так, це правда — погано бути самотнім. Але ще гірше залишитися самотній людині старшого віку. На цю тему читаємо цікаву розмову Наталки Польовик з начальником соціяльно-побутового обслуговування та стаціонарних установ Міністерства праці та соціяльної політики Миколою Гриценком, поміщену в медичній газеті України „Ваше здоров'я". На питання кореспондентки: „Чому не видаються святкові згадки про Міжнародний день людей похилого віку? Може тому, що цим людям сьогодні і живеться аж ніяк не легко?", Гриценко відповів:

— Так, це правда — це найнезахищеніша категорія нашого народу. Особливо ті старенькі, які потребують лікування і спеціяльного догляду, але близьких, рідних не мають. Турботу про них бере на себе держава. В Україні існує 276 будинків-інтернатів, де самотні люди похилого віку забезпечені всім необхідним: житлом, харчуванням, цілодобовою медичною допомогою.

— Але ж поняття „державна установа", — перебила кореспондентка, — в нас останнім часом асоціюється з бідністю, недостатками. Що ви на це скажете?

— В нас інакша ситуація, — відповів Гриценко. — В таких будинках-інтернатах люди живуть постійно (якщо того бажають), і тому вони там забезпечені всім необхідним. Налагоджено чотириразове харчування з дотриманням всіх норм. Фінансування йде з обласних бюджетів. Крім того, будинки-інтернати мають свої допоміжні господарства, завдяки яким забезпечують себе овочами та м'ясом, молочною продукцією (в серендьому на 60-80 відсотків, а деякі й повністю).

Якщо те, що сказав М. Гриценко, відповідає дійсності, то виходить, що ситуація з самотністю старших людей в Україні є кращою, ніж про це можна б сказати про старших людей, які вже не в змозі самоопікуватися тут, на американській землі. Бо хоч тут також є багато „нирсінґ гомів", але оскільки всі вони перебувають у приватних руках, то оплата за них настільки висока, що пенсія людини є занадто низькою, аби вона змогла покрити всі видатки за проживання в таких будинках.

Воскресіння через 30 мільйонів років...

Ще 50 років тому, як читаємо в тій самій газеті, ніхто б не повірив, що це можливо! Але Рауль Коно, професор Політехнічного університету стейту Каліфорнія, відновив і повернув до життя мікроорганізми, які загинули 30 мільйонів років тому. Із шлунків померлих тропічних бджіл, виявлених у бурштині, вчений виділив окремі фрагменти, зруйновані ДНК-бактерій, а потім зібрав біля 1,500 нуклеотидних основ, з яких складається ген, після чого „воскресив" мікроорганізм.

Цей вдалий науковий експеримент дає людству надію, що, можливо, колись вчені зможуть воскресити не тільки мікроорганізми, але й людей. Чи так воно дійсно станеться — ми вже напевно не дочекаємося...

Пухлина вагою... понад 41 кілограм

30 років тому Лі Джун виявила в себе „новоутворення" завбільшки в чоловічий кулак. Але по допомогу до лікарів жінка звернулася тільки зовсім недавно, коли вже не могла переносити нестерпного болю. На жаль, місцеві хірурги (а це було в Китаю) відмовилися її лікувати, пояснюючи свою відмову недостатньою кваліфікацією та надзвичайною складністю операції.

Нарешті, у центральній китайській провінції Хенань знайшлися два лікарі, які зважилися на хірургічне втручання. Ця операція була унікальна: пухлина, яку видалили, важила 41 кілограм!

Тепер Лі Джун проходить курс післяопераційної терапії. Найбільше лікарів хвилюють проблеми, пов'язані з різкою втратою маси тіла пацієнтки, яка тепер важить лише 29 кг. — тобто, менше, ніж видалена пухлина... Як кажуть, буває й таке...

Що п'ємо, таке й здоров'я маємо...

Під таким заголовком читаємо допис, який підготувала Ірина Слободянюк і який читаємо у тій же газеті „Ваше здоров'я". З того, що вона подає, довідуємося, що наше здоров'я дуже залежить від якости питної води. Поліпшення її найбільше потребують міста Запоріжжя, Дніпропетровське, Кривий Ріг, Маріюпіль, Одеса. Хронічний дефіцит питної води у південних областях, який, до того ж, часто підсилюється посухою, сприяє виникненню гострих кишкових захворювань.

У Карпатах та Поліссі, в центральній частині України, де використовуються переважно води підземних джерел, ситуація не така критична. Але на землях Придніпров'я, Півдня України, де є найбільший обсяг споживання поверхневих (переважно з Дніпра) та забруднених підземних вод, маються серйозні проблеми. У скрутному становищі щодо цього перебувають також Київщина, Сумщина та Чернігівщина.

НЕБИЛИЦІ ДІДА ПАЛЯНИЦІ

Роман Левицький

Тотожні слова

Мова українська і мова англійська мають багато тотожних слів. Наприклад, слово „гай". В англійській мові „гай" має аж два значення — як прикметник і як привітання.

Коли я, давним давненько, „як я був молодий", проходив повз дівочу школу, звану по-англійському „гайскул", зустрів студентку з довгою косою, що сягала їй багато нижче від її спіднички, і побачив її чорнії брови, то серце моє підскочило з радости. Був певний, що вона українка, і сміливо „витріщив" на неї очі. Вона помітила це, усміхнулася і сказала мені: „Гай!".

По-англійськи звичайно вітаються: „Гав ду-ю- ду" (Як ся маєш?). Це нагадує мені гуцульську коломийку:

ду-ду-ду-ду-ду-ду,
якам була така буду.
Високая, як сосна,
бо-м в зеленім борі росла.
Червоная, як калина,
бо-м ся нічим не журила".

А прислівник „бом" є і в англійській мові, тільки там він виступає як іменник. Та ще й який! Як особа. Та ще й яка! Респектабельна... Лежить собі такий Бом серед дороги, докладніше — на хідники вулиці в Ню Йорку, на „давнтавні". Треба його обережно обходити, щоб, борони Боже, не зачепити... Навіть міська поліція його не торкає — шанує його конституційну особисту свободу.

Ні, ні, аж ніяк не можна кого-небудь зачіпати!

Для прикладу спробую змалювати ось таку картину. Стоїть на перехресті вулиць молоденький хлопчина. Йому 10, а може — 11 років. Він курить цигаретку... Підходить до нього „переміщена особа", пані-добродійка, і лагідним, ніжним, навіть, можна сказати, солодким голосом промовляє: „Ти такий молоденький, а вже куриш". Він їй відповідає: „А ти така стара, а ще зачіпаєш молодих хлопців!"

Ще раз повторюю: ніколи нікого не зачіпайте! Навіть якщо ви — президент наймогутнішої держави світу. От моргнете бровою, — може, тому що вас вкусила муха, або кучерик вам заслонив вид. А якраз буде стояти побіч „професійна красуня" і оскаржить вас, що зачіпаєте її сексуально!..

Перенесімся тепер з Ню Йорку до Даласу. Воно славне тим, що там є славний ковбойський клюб, а при ньому ще славніша танцювальна група дівчат-розважальниць, поамериканському „чір лідерс". Ті дівчата, танцюючи з помпонами і бубнами, потрафлять піднімати ноги вище голови. Є на що подивитися. Телевізія показує їх скрізь по Америці, поміщують їх знімки у журналах, на стінних календарях тощо.

А Далас тим часом — тотожне українське слово. Не вірите? Відразу повірите, як тільки проспіваю вам одну гуцульську коломийку:

Далас мені, дівчинонько,
далас ми принаду.
Далас мені ягодоньку
з вишневого саду!

Україна вшанувала...

(Закінчення зі стор. 11)

Де, наприклад, як не в журналі „Бандура" можна ознайомитися зі словником лейбійської мови?

Та не всі ті, хто тримав в руках „Бандуру", відають в яких трудноща народжувалося це видання. Сам ювілят з дружиною Стефанією були авторами і редакторами, і коректорами. Тож не дивно, що багато теплих слів було адресовано на вечорі Стефанії — вірній дружині життя.

Ювілярові віншували досвідчені бандуристи і молодь. Знаний бандурист Віктор Лісовол виконав народну пісню „Нащо мені женитися". Гості вітали оплесками виступ Євгена Дигаса — студента Національного Університету, тріо бандуристок сестер Сокальських, дуетом бандуристок І. Кириченко і О. Амбросевої. Сюрпризом концерту стала Катруся Коврик, яку представила її педагог Галина Менкуш.

Мали нагоду вітати і музейники, з якими він постійно підтримував тісні творчі стосунки. За це щиро дякували директор Перереяслав-Хмельницького Музею В. Мормель, заступник директора Музею Т. Шевченка Зінчук.

Автор цієї статті мав слово останнім. З-поміж сотні експонатів вже згадуваних він виділив один — саме довбану бандуру XVIII століття, що була в центрі сцени. Присутні дізналися про те, що то була бандура з колекції самого Миколи Лисенка. „Ото ж знаменно, пане Миколо, що ми вшановуємо Вас у музеї геніяльного Т. Шевченка, поруч з бандурою великого М. Лисенка. Слава Вам за всі Ваші діяння на благословенній ниві української культури".

Після цього виступив ансамбль молодих бандуристів, створений в студії при Національній Капелі Бандуристів, якою багато років керує Раїса Чорногуз.

Заключний виступ ювілята був короткий. Він був схвильований тим, що Україна знає і високо цінує його справу. І виступ той потонув в морі оплесків і квітів.

Леонід Черкаський,
завідуючий Відділом українських народних музичних інструментів Державного Музею Театрального, Музичного та Кіномистецтва України

Три генерації родини Юрчинюків та приятелі з ЗСА і Канади, зі спеціяльним пікніком з музикою, відсвяткували сьому річницю незалежної України — 24-го серпня 1998 р. Перший ряд зліва: Володимир Юрчинюк, М. Дибас, А. Шмурівська (к), Лариса Юрчинюк, Т. Мазепа (к), Л. Пашковська, Н. Дибас, Марійка Юрчинюк. Другий ряд: М. Лисович (к), Меланія (к), С. Головка (к). Третій ряд: М. Дибас, Микита Юрчинюк, Володя Юрчинюк, А. Зеленко (к).

(світлив: Михайло Юрчинюк)

МИ — СПІВОЧИЙ НАРОД!

ВАС ВІТАЄ „УКРАЇНСЬКА РОДИНА"!

(Сторінка життя новоприбулих в Америці)
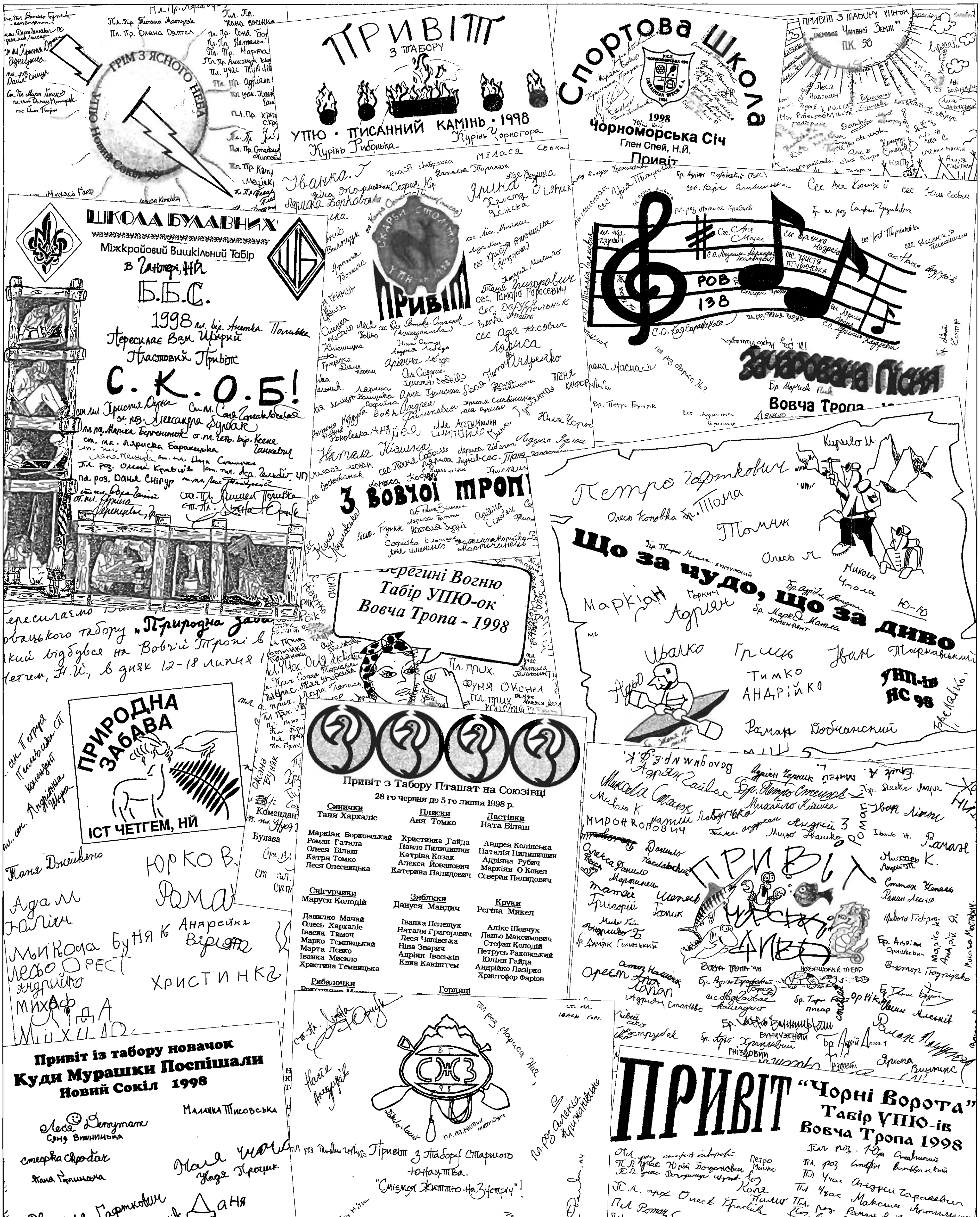

Ансамбль „Українська родина" на Союзівці в центрі — предсідник УНСоюзу Уляна Дячук, четверта зліва — керівник ансамблю Оксана Лиховид.

Відомо, що цикл літніх концертів на Союзівці, організований і спонзорований УНСоюзом, привертає широку увагу української громади. Кожен такий концерт для його учасників є особливо відповідальним і хвилюючим.

Цього року серед відомих виконавців імен вперше з'явилося повідомлення про ансамбль „Українська родина" з Ню Йорку, створений новоприбулими українцями зовсім недавно, але вже відомий українській громаді завдяки численним виступам. Організатор і керівник ансамблю — Оксана Лиховид, маґістер музикології, член Спілки Композиторів України, викладач Українського Музичного Інституту Америки, членка 64-го відділу СУА.

Якщо ви помітите десь у місті групу людей різного віку, одягнутих в різнокольорові спортові сорочки з великими соняшниками на грудях — це ансамбль „Українська родина" їде на чер-

(Закінчення на стор. 18)

Привіти, які „Свобода" отримала з літніх таборів.

ВАС ВІТАЄ...

(Закінчення зі стор. 16)

говий виступ, а робоча „уніформа" з написом „Українська родина" всередині соняшникової квітки — це теж ідея невгамовної Оксани (і її власноручна мистецька праця).

Концерт „Української родини" на Союзівці 18-го липня збігся за часом з Українським Фестивалем у Ґлен Спей (оселя „Верховина"). Тому учасники ансамблю закономірно хвилювалися, що переважна кількість слухачів поїде на фестиваль. Але побоювання не справдилися — на Союзівці того вечора була повна заля і слухачі дуже тепло сприйняли програму нового гурту. Про це свідчили і гучні оплески, і схвильовані, зворушені відгуки слухачів після концерту.

Особливістю ансамблю є те, що він створений кількома українськими родинами. Тут співають разом подружжя зі Львова Олеся і Михайло Прадиус та їхні діти Галя і Андрій, львів'янин Ігор Стасишин з дітьми Софійкою і Степаном, подружжя Ярослава і Ігор Храбатин з Івано-Франківщини, членка 1-го відділу СУА Стефанія Лопух (Тернопіль), членка 64-го відділу СУА Олена Лозова (Київ), вчителька Ірина Закаляк (Львів) і Ліна Введенська (Мукачево), випускниця Київського Інституту іноземних мов Лариса Гулович, співак і декляматор з Івано-Франківщини Ігор Багрій.

Співаки різних поколінь — середнього, молодого і дитячого віку — це досить незвичне поєднання, але воно виправдовується назвою і метою діяльности ансамблю, головне завдання якого — через спільно проспівану пісню прилучати молодь, дітей до української музики, історії, мови, традицій, звичаїв.

До участи в програмах „Українська родина" запрошені відомі українські співаки Анна Бачинська (сопрано) та Богдан Сікора (тенор), які вагомо доповнюють ансамблеві програми майстерно виконаними сольними і дуетними творами української народної і клясичної музики (при фортепіяновому супроводі О. Лиховид), а також деякі пісні співають разом з ансамблем. Участь цих співаків прикрашає і збагачує програми новоствореного ансамблю.

„Українська родина" вже має свою коротку, але насичену подіями творчу біографію. Виступи перед парафіянами церкви св. Юра в Манґеттені, церква Св. Духа у Бруклині, на „Засвіченні ялинки", організованому Нюйоркською округою СУА, на патріярхальному свяченому в Народному Дому, у літературно-мистецькій галерії „Маяна" (цей виступ був записаний Українським Радіо). Під час Великодніх свят виступали з програмою „Українські гаївки" перед парафіянами церкви Св. Духа (Бруклін), а в травні цього року — на українському фестивалі в Манґеттені.

І в вакаційний період ансамбль продовжує працювати. Відбулися два концерти на Союзівці — один за програмою УНСоюзу (про нього згадувалось на початку статті), а другий — 16-го серпня в День Союзянки, у спільному концерті, до якого ансамбль підготував півгодинну тематичну пісенно-поетичну композицію „Українська родина вас вітає", присвячену темі родини, рідного краю, історії України.

На цьому концерті була присутня предсідник УНСоюзу Уляна Дячук. Вона познайомилася після концерту з учасниками „Української родини", в бесіді з ними позитивно оцінила діяльність першого серед навоприбулих „останньої хвилі" в ЗСА аматорського мистецького об'єднання, яке бере активну участь у житті української громади Америки. На згадку про цю сердечну зустріч Уляна Дячук сфотографувалася в колі „Української родини".

Присутній на концерті художній керівник хору „Думка" Василь Гречинський тепло привітав учасників ансамблю, відзначив емоційність і щирість виконання, цікавий добір репертуару, висловив цінні фахові побажання щодо подальшої праці.

Не обійшлося на концерті і без несподіванок. Під час виконання ансамблем героїчної козацької пісні „Гей там, на горі, Січ іде" погано зафіксована підставка раптово впала разом з кибордом „Ямага" на підлогу сцени. Зал завмер: невже перерветься виступ? Але інструмент продовжував грати (керівник і акомпаніяторка натискали внизу на кляviші, присівши навночіпки), а ансамбль ще з більшим завз'яттям продовжував співати, бо на такому емоційну „козацькому" піднесенні пісню неможливо було спинити...

Треба також відначити, що з учасниками ансамблю водночас пробують себе і в деклямації. Багато учасників гарно деклямують, особливо діти, серед співаків — такі виразні ведучі-декляматори, як Олеся Прадиус, Лариса Гулович, Ігор Багрій. А невтомна Оксана Лиховид, яка розробляє всі сценарії концертів, перетворюючи їх на своєрідні музично-поетичні „вистави" — і співає, і деклямує, і грає на різних інструментах, запалююча своєю енергією і ентузіязмом і „Українську родину" і залю (слухацьку авдиторію).

Ансамбль висловлює щиру подяку Нюйоркській управі СУА і голові 64-го відділу СУА Христі Навроцькій за постійну підтримку і допомогу у вирішенні різних проблем. Зокрема „Українська родина" дякує від усього серця керівництву Пластової домівки на 2-ій евеню за надання чудового приміщення для потижневих репетицій.

„Українська родина" виступила перед українською громадою Юніондейл (Лонг Айленд). У парафіяльному центрі церкви Св. Володимира 23-го серпня відбулося урочисте святкування 7-ої річниці Незалежности України. А далі — участь в Українському фестивалі у Асторії (Квінс), підготова Різдвяної програми.

Хай щастить тобі у подальшій праці і творчості, гарна і співуча „Українська родино", бо ти даруєш людям радість і несеш живий подих „вітру з України"!

Ольга Кос-Стефанишин,
Ню Йорк

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

ВЕЧІР МАТУРИСТІВ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В ЧИКАҐО

Ось і закінчився навчальний рік у школі українознавства „Рідна Школа" у Чикаґо. Школу засновано у 1950 році, і сьогодні вона нараховує понад 300 учнів та 20 учителів. Приємно усвідомлювати, як дбають про тяглість національних традицій українські родини, які посилають дітей вчитися рідної мови. Особливої подяки заслуговує чикаґівська батьківська громада, що докладає великої праці, щоб у нашому місті і надалі працювала „Рідна Школа".

Кожного року, в першу суботу червня, відбувається традиційний матуральний вечір. 6-го червня цього року він був особливим для 15 абсольвентів „Рідної Школи", які здали матуральні іспити — іспити на знання та зрілість. 12 років, проведених у школі українознавства, залишаться назавжди в пам'яті сьогоднішніх абсольвентів, а знання, набуті в школі, допоможуть їм твердіше ступати по землі та будуть тією нерозривною ниткою, що єднає українців із покоління в покоління.

У святково прикрашеній залі Українського Культурного Осередку зібралися батьки, родина, гості, вчителі, представники громадських організацій, щоб привітати матуристів із завершенням навчання у школі українознавства, а саме: Анну Антонович, Андрія Балуха, Іванну Браєн, Діяну Вруську, Ліду Галицьку, Віктора Грошка, Олену Дрозд, Юстину Єжевську, Николу Іванюка, Данила Ковальського, Дамяна Матусяка, Стефанію Процик, Мар'яну Ривак, Тетяну Слеммонс і Ярослава Хиляка.

Під звуки козацького маршу входили молоді українські абсольвенти із своїм опікуном Марією Климчак до залі. Святковий вишиваний одяг додавав особливої урочистости. Під фортепіяновий супровід д-ра Яна Хойнацького абсольвенти виконали студентський гимн „Ґаудеамус", після нього усі присутні проспівали гимн України. Голова матурального комітету д-р Марія Коркач-Грошко теплим материнським словом привітала абсольвентів: „Нам, батькам, хотілося б, щоб знання і любов до рідного краю, набуті в школі, ви пронесли через все ваше життя, тим самим ви осягнете свою приналежність до українського народу... Будьте активними та корисними для української громади!"

Із словом-привітом виступив відмінник навчання Андрій Балух, який запевнив усіх присутніх, що зв'язок з українською громадою є в надійних руках, бо усі 15 абсольвентів — горді українці, які працюватимуть для добра української громади, а школа ще більше з'єднала їх товариство. Кращі учні 11-ої кляси передали символічну „Свічечку Освіти" учням 10-ої кляси „Рідної Школи", як негаснучий вогонь знань.

Із благословення отця Ярослава Мендюка розпочалася вечеря, яку за традицією обслуговували десятикласники. Після вечері зі словом виступила директор школи, мгр. Надія Л. Хойнацька. Вже шість років очолює вона „Рідну Школу" і викладає історію України. Директор школи тепло привітала усіх присутніх та абсольвентів із визначною подією в їх житті: „Ви родилися і виростали тут, на американській землі, але ваші батьки подбали, щоб ви пізнали свою багату українську спадщину, своє коріння, з якого у вас розбуджуються національні почуття до далекої і незнаної України–Батьківщини ваших предків. Ви маєте чим гордитися, бо Україна є лише одна!", — наголосила мгр. Надія Л. Хойнацька і також подякувала батькам і вчителям за співпрацю.

Голова Т-ва „Рідна Школа" д-р Зенон Форович привітав абсольвентів та побажав щасливої дороги в майбутнє, подякував директорові за співпрацю і передав їй китицю троянд від Батьківського комітету. Після вітального слова опікуна кляси Марії Климчак відбулося вручення свідоцтв. Надзвичайно теплим і зворушливим був виступ „Першунки Кляси" — Олени Дрозд. Олена згадала про усі цікаві епізоди з шкільного життя, підкреслила важливість усвідомлення себе як українця, як громадського діяча і виховника нового покоління. Багато добрих слів линули на адресу батьків, що підтримували дітей протягом 12 років, також вчителям, що навчали у школі, а зокрема тим, хто працював з матуристами в старших клясах. Це мгр. Надія Л. Хойнацька — вчитель історії, Оксана Мурська — вчитель української літератури, Михайло Бучкович — вчитель географії, Марія Климчак — вчитель української мови і культури України. Прозвучали привіти від української Федеральної каси „Самопоміч" та 1-го щадничого банку „Певність", від Українського Народного Союзу та Золотого Хреста, також вручалися нагороди учням. Представник губернатора стейту Іллиной Пет Міхальська зачитала привіт-грамоту від губернатора Джіма Едґара та побажала успіхів молодій зміні покоління української спільноти.

Усім гостям цікаво було подивитися на монтаж прозірок про дитинство абсольвентів. Відбулася весела забава. Усім було весело і цікаво.

...Пред нашими вихованцями — тисячі доріг у майбуття. Кожен матиме свою, але хочеться вірити, що понесуть вони з собою гасло, яке вибрали для себе: „Рідна мова, рідне слово — наше диво калинове". То ж хай щастить вам, абсольвенти „Рідної Школи" 1998 року, у житті.

Марія Климчак,
опікунка 11-ої кляси „Рідної Школи"

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Київські футбольні клюби в іграх за Чашу Европи

„Динамо", Київ — „Спарта", Прага — 1:0 (3:1)

Дня 26-го серпня ц.р. в Празі, столиці Чехії, відбулися відплатні футбольні змагання у відбірковій рунді за вхід до групових ігор за Чашу Ліґи чемпіонів Европи, в яких українські футболісти вийшли переможцями, щойно після серії карних стрілів, вислідом — 1:1 (3:1). В нормальному часі гри і після догривки українські футболісти вели — 1:0. Оскільки в попередній зустрічі в Києві перемогла „Спарта", теж рахунком 1:0, загальний вислід був ремісовий — 1:1. Згідно з правильником ігор, судді зарядили серію карних стрілів, в якій кияни виявилися кращими стрільцями, здобувши три з п'яти можливих ґолів, і тим самим закваліфікувалися до однієї з груп. Склад „Динамо": Шовковський, Ващук, Лужний, Головко, Дмитрулін, Калитвинцев, Каладзе, Гусин, Косовський, Шевченко, Ребров.

ЦСКА, Київ — Корк Сіті (Ірляндія) — 2:0

Дня 27-го серпня ц.р. в Києві, на стадіоні „Динамо" футбольний клюб Української Армії відбув зустріч з клюбом Корк Сіті, Ірляндія, з яким виграв „сухим" вислідом — 2:0. Таким чином українські армійці продовжать ігри за Чашу Европи з клюбами країн, в яких вони здобули чаші. Склад київського ЦСКА: Рева, Уляницький, Ревут, Семчук, Цихмайструк, Шкапенко, Олійник, Закарлюка, Олексієнко, Леоненко.

„Шахтар", Донецьк — Цюріх (Швайцарія) — 3:2

Футбольна дружина донецьких вуглекопів перемогла у себе вдома швайцарських футболістів, вислідом — 3:2, але цього було замало і „Шахтар" був елімінований від дальших ігор за Чашу Футбольної федерації Европи, з огляду на поразку (0:4) в попередній зустрічі в Цюріху.

Ходи Олега Блохіна

В останніх парляментських виборах цей колишній чоловий футболіст київського „Динамо" кандидував до Верховної Ради України і виграв... Одначе, виглядає, що йому не до смаку „грати" на цьому непевному парляментському полі, і він вирішив виїхати назад до Греції, до клюбу ПАОК в Сальоніках, який Блохін тренував ще три роки тому.

Є підстави стверджувати, що у футбольному світі є великий попит на українських тренерів. В Росії теренером репрезентації став українець Анатолій Бишовець, у волгоградському клюбі „Ротор" працює головним тренером українець Прокопенко. До речі, недавно кореспондент російського журналу „Спорт-Експрес" запитав А. Бишовця, якої він зустрічі чекає на київському стадіоні „Олімпійський" під час змагань відбіркового турніру за чемпіонат Европи між дружинами України і Росії? „Для вас, корінного киянина, це буде особливий матч!" „Я не вірю, що мене привітають свистом на трибунах. Хоча вповні припускаю, що декому дуже хотілося б це почути. Треба зрозуміти, що доля склалася таким чином, що я виїхав з Києва. Українські болільники знають моє наставлення до київського „Динамо", мого рідного клюбу. Витравити з мени українця неможливо", — сказав А. Бишовець.

Андрій Баль став тренером в Ізраїлі

Колишній змагун київського „Динамо" — Андрій Баль, який досі був змагуном клюбу „Маккабі" в місті Герцлії, Ізраїль, на пропозицію проводу цього клюбу став його тренером. В розмові з журналістами А. Баль сказав, що плянує вивести „Маккабі" на верхні щаблі вищої футбольної ліґи Ізраїля.

Олексій Житник знову виступив у складі київського „Сокола"

В днях 24-27-го серпня ц.р. в Києві пройшов гокейовий турнір в честь 7-річчя незалежности України, в якому змагалися чотири сильні гокейові клюби: гокейова репрезентація Польщі, московський клюб „Крилья Совєтов", чоловий гокейовий клюб з Білорусі „Тівалі" і київський гокейовий клюб „Сокіл". Згідно з вислідами змагань, до фіналу дійшли „Сокіл" і московський клюб „Крилья Совєтов". В завзятому змагу перемогу здобули московські гокеїсти, які стали першунами цього турніру. В складі київського клюбу „Сокіл" виступав Олексій Житник. Протягом його виступів в окремих клюбах Національної гокейової ліґи в Північній Америці Житника завжди називали „російським" гокеїстом, не зважаючи на це, що він вихованець київської гокейової школи і виступав в київському клюбі „Сокіл". Може, цей його виступ в згаданому турнірі в складі свого колишнього клюбу в Києві врешті вивітрить з голів гокейових коментаторів американсько-канадської преси притаманний їм „русофільський чад", через який вони не можуть відрізнити правильну національність Житника та інших українських гокеїстів, які тепер входять до складів різних клюбів НГЛ.

Портленд відзначив День незалежности України

Сьому річницю незалежности України величаво відзначено у Портленді. Головною подією став концерт, який відбувся 23-го серпня у залі Milwaukie Elks Logde, 2030, де зібралося чимало орегонських і вашінґтонських українців, а також їхніх американських приятелів, симпатиків України. Організувала концерт Українсько-Американська Культурна Асоціяція, яку очолює відомий портлендський український активіст Олександер Голюка.

Концерт почався його вітальним словом, благословленням о. Річарда Яновича і виходом на сцену ансамблю „Веселка" з української католицької парафії Різдва Пресвятої Богородиці в Спрінгфілді. Хелен Ален відспівала гимн ЗСА, а члени Oregon Slavonic Choir з Спрінгфілду — гимн України. Полковник американської армії на пенсії д-р Джан С. Карк промовляв про Україну, в кінці наголошуючи на потребі помочі Україні, зокрема — дітям-сиротам. Ксеня Андрухів і Оля Боднар зачитали привітання від посадника Портленду Віри Кац, сенаторів Гордона Сміта і Рона Вайдена, губернатора Ореґону Джана Кіцгейбера, д-ра Бемко, голови українців — американських ветеранів станиці ч. 6 з Ню Джерзі.

Потім Леонід Носов грав на баяні заборонених за совєтських часів маршів борців за волю України. Представники православної церкви Івана Хрестителя з Портленду, тріо — Дмитро Космина, Іван Смирецький і Микола Горбулик — співали „Моя Україно". Дмитро Космина співав „Наливаймо, браття, чаші". Л.Носов деклямував два своїх вірші про сумну долю еміґрантів, тугу за батьківщиною. Шістнадцятирічна Настя Андрухів грала на сопілці „Пливе човен" Микола Лисенка. Вона і її ровесниця Оля Дужа (бандура) виконала „Ой, ходила дівчина беріжком". Настя ж і Ксенія Андрухів (скрипка) виконали гуцульський танок „Аркан" і „Верховину". Володимир Анохін танцював „Гопака" у супроводі на баяні Л. Носова. Солісти музичного ансамблю Ігор Таратуда і Володимир Сінчук виконали пісні „Зоря України" і „Гілка калини". Польський народний танцювальний ансамбль „Sobotka" з польської католицької церкви св. Станіслава у Портленді, який пдтримує добрі стосунки з тутешніми українськими організаціями, виконав кілька польських танців. Хор співав кілька українських пісень. Ярослав Кафтанчик зі Селему розказав гумореску. Останній танець концерту був „Буковинський козак", виконаний Володимиром Анохіним і його учителем танцю Л. Носовим. Концерт закінчено молитвою о. Івана Симка, пароха української православної церкви Івана Хрестителя у Портленді, за Україну і поляглим за її волю.

Після цього успішного концерту, на якому було 350 глядачів, одна група ще довго залишилися у залі і танцювала.

Велика присутність людей з нагоди відзначення Дня незалежности України дала можливість і для доброї збірки грошей для дітей без батьківської опіки на Україні. Гроші збирала Українсько-Американська Культурна Асоціяція, а потребуючим їх передасть д-р Джан Карк.

Заля, в якій відбувся концерт, була гарно декорована українськими і американськими прапорами, жовто-блакитними бальонами, соняшниками і маками. Були також виставки ікон, картин О. Коваленка, плакатів, вишивок і українських сувенірів.

Український прапор піднято того дня на вході у міський ратуш Портленду.

Щоб цей концерт відбувся українською еміґрацією, найбільші організаційні заслуги голови УАКА Олександра Голюки. Головним носієм програми був артист чернівецького музично-драматичного театру ім. Ольги Кобилянської Леонід Носов, який у 1994 році переїхав жити у Портленд, Ореґон. Велика поміч була від Стефанії Рокоча Маркело як авторки афіші, білетів і інших пропаґандних матеріялів. Вона вела всю програму англійською мовою.

Вістка і короткий репортаж про відзначення Дня незалежности України у Портленді були показані телебаченням на 8-му і 49-му каналах.

Богдан Ліський

У ШОСТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого найдорожчого

СВ. П.
МИСТЦЯ
МИХАЙЛА МОРОЗА

ЗАУПОКІЙНІ СВ. ЛІТУРГІЇ
відправляться
в неділю, 27-го вересня 1998 р.

Львів, Україна, катедра св. Юра;
Рим, Італія, собор св. Софії;
Космач, гуцульська церква в Україні;
Ню Йорк, церква св. Юра;
Ґлен Ков, Ню Йорк, манастир св. Йосафата;
Стейтен Айленд, Ню Йорк, церква св. Трійці.

Про молитви просять:
дружина — ІРИНА
син — ІГОР

ПОДЯКА

У зв'язку з відходом у вічність 1-го серпня 1998р. мого МУЖА

СВ. П.
МИКОЛИ ТАТАРКА

Складаю мою особливу подяку отцю Володимирові Волощукові за його молитви та участь в поминальній панахиді.
Моя сердечна вдячність родинам: д-рові Богданові і Оресті Ткачукам, Василеві і Вероніці Бардишам, Юрієві і Марії Штогринам, Іванові, Галині і Андрієві Карасійчукам за їхнє дружнє співчуття та пожертви на українські народні цілі в пам'ять покійного Миколи.

Щиро Вам вдячна

Веніс, Фл. ЛЕСЯ ТАТАРКО

У ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п.
мґр
ЯРОСЛАВИ з ГЕРАСИМОВИЧІВ ЯРОСЕВИЧ

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в четвер, 24-го вересня 1998 р. о год. 9-ій рано

в українській католицькій церкві св. Покрови Пречистої Богородиці
97-06 87th Street, Ozone Park, Queens, N.Y.

Рідних, приятелів і знайомих про молитви за спокій душі покійної Слави
просить РОДИНА

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого найдорожчого МУЖА

бл. п.
АПОЛІНАРІЯ ОСАДЦИ

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
і панахиди

в Лондоні, Єпископом Августином Горняком;
у Львові, в церкві св. Юра;
в українській католицькій церкві свв. Петра і Павла в Бережанах;
в українській католицькій церкві в Тернополі;
в українській католицькій церкві Мати Божої в селі Волощина;
в церкві св. Юра в Ню Йорку;
в церкві св. Володимира в Ґлен Спей;
в церкві Найсвятішого Серця Ісуса Христа, Johnson City, N.Y.;
в церкві св. Михаїла в Йонкерсі, Н.Й.;
в церквi св. Миколая в Бруклині, Н.Й. будуть відправи 26-го вересня 1998 р. о год. 9-ій ранку;
в церкві св. Андрія в Гемптонбурґу ,Н.Й. 26-го вересня о год. 9-ій веч.

Про молитви просять:
дружина ТАНЯ і діти.

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА АМЕРИКИ і КАНАДИ
Станиця Ню Йорк - Пасейк - Ірвінґтон
ділиться сумною вісткою з громадянством, комбатантами та побратимами, що в п'ятницю, 21-го серпня 1998 р. відійшов у вічність

бл. п.
ІВАН ДМИТРИК — „ДРУГОМИР"

Колишній воїн УПА, довголітній член Управи Станиці на становищі касира та активний громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся 24-го серпня 1998 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дружині і донькам з родинами складаємо глибоке співчуття.

Вічна йому пам'ять!

УПРАВА СТАНИЦІ

Ділимося сумною вісткою, що 22-го серпня 1998р. відійшов у вічність

бл. п.
МИКОЛА КУЛИК

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 26-го серпня 1998 р. з української католицької церкви св. о. Николая, Торонто.
ПОХОРОН на цвинтарі св. Володимира в Оуквил Онт.

Залишені в смутку:
сини — МИХАЙЛО
— ЯРОСЛАВ з жінкою МАРІЄЮ
брат — ДМИТРО
ближча і дальша родина в Україні

Повідомляємо українську громаду, що 3-го вересня 1998 р. відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ТЕСТЬ, ДІДУСЬ, ВУЙКО і ШВАҐЕР

св. п.
МИКОЛА КУЗИК

нар. 6-го грудня 1912 р. в селі Вербів на Бережанщині

Учасник кооперативно-купецького руху та активний член ОУН і УПА (псевдо „Колодій") на рідних землях і член 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку. Член-основник хору „Думка" і довголітній голова парохіяльного хору при українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку.

ПАНАХИДА відбулася у вівторок, 8-го вересня 1998 р. о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні П. Яреми при 129 East 7th St., New York, NY 10009.
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА відбулася в середу, 9-го вересня 1998 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра при 7-ій вул., а опісля тлінні останки покійного, поховано на українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишив у смутку:
дружину — АННУ з дому КОСТІВ
дочку — МАРІЮ ХЕМИЧ з мужем СТЕПАНОМ
внучку — РОКСАНУ ХАБУРСЬКУ з мужем АНДРІЄМ
внука — АСКОЛЬДА ХЕМИЧА з дружиною КАТРУСЕЮ
шваґрових — КАТРУСЮ МОРОЗ з дому КОСТІВ
— МАРІЮ СТЕЦЮК з мужем ІВАНОМ
небожа — ІГОРА МОРОЗА з дружиною ХРИСТЕЮ і дітьми УЛЯНОЮ, СТЕПАНОМ і АДРІЯНОЮ
та ближчу і дальшу родину в ЗСА й Україні.

Вічна йому пам'ять!

Замість квітів родина просить бажаючих складати пожертви на „Літопис УПА" ("Litopys UP.A) або на українські студії в Гарвардському університеті (Ukrainian Studies Fund) на адресу:
Maria Chemych, 25 East 7th Street, New York, NY 10003 • Tel.: (212) 228-4328

В пам'ять ВАСИЛЯ СОХОЦЬКОГО на Служби Божі зложили: Стефан і Текля Приймак, Андрій і Анна Притискач, Френьк і Стефа Вовкович і Катерина Вархола.

ДИРЕКЦІЯ ПЛАСТОВОЇ ФУНДАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ
ділиться сумною вісткою з членами і українською громадою, що в п'ятницю, 28-го серпня 1998 р. відійшов у вічність наш спів-засновник та довголітній член та правний дорадник

св. п.
д-р прав
ЯРОСЛАВ ПАДОХ

Шановній дружині Ірені і родині покійного складаємо щирі співчуття.

Вічна йому пам'ять!

Ще одна болюча втрата, ще один Хрест в С. Баунд-Бруку в українському пантеоні. 28-го серпня 1998 р. на 89-му році активної та плідної наукової та громадської праці увірвалося життя всіма поважаного

св. п.
проф. д-ра
ЯРОСЛАВА ПАДОХА

правника за освітою, довголітнього Голови Наукового Товариства ім. Шевченка, дійсного члена Української Вільної Академії Наук у ЗСА, активного учасника організаційної праці Українського Народного Союзу, автора багатьох наукових праць.

Управа Української Вільної Академії Наук висловлює вельмишановній родині глибоке, щире співчуття.

Ділимося сумною вісткою, що 10-го серпня 1998 р. відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДУСЬ

бл. п.
ЮРІЙ ДІДЕНКО
з дому БЕРЕЗАНЬ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися з української православної церкви св. Марії у Філядельфії, Па.
ПОХОВАНИЙ на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені у смутку:
дружина — ДАРІЯ
дочки — ЛЕСЯ, ГАЛЯ, ВАРЯ
зять — РОБЕРТ
внучки — ТАНЯ, ДАШКА

Вічна пам'ять!

ПОВІДОМЛЯЄМО

що громадська зустріч у пам'ять

бл. п.

МИКОЛИ ЛЕБЕДЯ

відбудеться у

неділю, 20-го вересня 1998 р.

о год. 2-ій по пол.

в залі НТШ

при 63 Четверта Аве., між 9 і 10 вулицями в Ню Йорку

Участь беруть:

АНАТОЛІЙ КАМІНСЬКИЙ, ІВАН КОРОПЕЦЬКИЙ, АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ, МИРОСЛАВ ПРОКОП і МАРТА СКОРУПСЬКА

ПРЕЗИДІЯ СЕРЕДОВИЩА УГВР

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями та знайомими в ЗСА, Канаді й Україні, що 27-го серпня 1998 р. на 72-му році життя відійшов у вічність у Пармі, Огайо наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і БРАТ

бл. п.

ВАСИЛЬ САМУЇЛОВИЧ ІВАНЧУК

родом з с. Мошківці на Київщині

Довголітній директор школи українознавства Рідна Школа, та школи ім. Тараса Шевченка при православному соборі св. Володимира.

Залишив у глибокому смутку:

дружину — НАДІЮ
доньок — РОКСОЛЯНУ та ЛІЛІЮ
сестру — СТЕФАНІЮ та дальшу родину в Україні
швагра — ВІТАЛІЯ з дружиною МАРІЄЮ та дітьми
братову — ГЕРТРУДУ з дітьми

Вічна йому пам'ять!

Ділимося болючою вісткою з приятелями і українською громадою, що з волі Всевишнього, по довгій і важкій недузі, помер у п'ятницю, 21-го серпня 1998 р. в Ню Йорку наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІД і БРАТ

бл. п.

ІВАН ДМИТРИК

воїн УПА на Закерзонні, член ветеранської організації Об'єднання кол. вояків УПА, член Середовища УГВР і Осередку в Ню Йорку, в Ню Джерзі, член Пластової Фундації, Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку, активний учасник інших громадських організацій.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в заведенні П. Яреми в Ню Йорку в неділю, 23-го серпня і в понеділок, 24-го серпня в церкві св. Юра в Ню Йорку, а тіло покійного спочило на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку Н. Дж. у ділянці колишніх вояків УПА.

Осталися у глибокому смутку:

дружина — ВАСИЛИНА
дочки — ОРИСЯ БУЗЗЕТТА з чоловіком РОБЕРТОМ і сином ДАНИЛКОМ
— ЛЮБА з чоловіком ДАНИЛОМ ГУСЯКОМ
сестра — ФРАНЯ в Україні

Ділимося сумною вісткою, що відійшов у вічність мій БРАТ

бл. п.

БОГДАН УХАЧ

нар. 11-го грудня 1909 р. в Герчаківці, на Україні. Закінчив вищу Торговельну Школу у Львові. Працював в кооперації, пластун сеньйор.

Залишив у глибокому смутку :

сестру — СТЕФАНІЮ
ближчу і дальшу родину і приятелів в Україні і ЗСА.

Вічна йому пам'ять!

Блаженної пам'яти

АНДРІЙ ШИДОГУБ

15-го серпня 1918 р. — 12-го серпня 1998 р.

Народжений на Полтавщині, закінчив військову школу, служив у Червоній Армії, пізніше у Першій Українській Дивізії Галичина з рангою поручника. Перейшов полон в Італії, прожив декілька років у Англії. Осівся у Чикаго, звідкіля переїхав на короткий час до Ню Мексико і остаточно на Фльориду. Був українським патріотом, працював для церкви і української громади.

Залишив опечалених:

жінку — НІЛУ
синів — ОЛЕКСАНДРА і
— АНТОНА та
внуків — НІНУ і
— ЗАХАРІЯ

Замість квітів датки прошу пересилати на видавництво „Свободи".

Вічна йому пам'ять!
Хай чужа земля буде йому пером!

Ділимося сумною вісткою, що 18-го серпня 1998 р. в Дітройті, Миш. відійшов у вічність на 83-му році життя наш найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО, БРАТ, ДІДУСЬ

бл. п.

д-р

ОРЕСТ ЛОГІНСЬКИЙ

У глибокому смутку залишились:

дружина — СТЕФАНІЯ
донька — д-р ДІЯНА ЛОГІНСЬКА ДЕЙВ з чоловіком д-ром РОМАНОМ і дітьми НАТАЛІЄЮ, АДАМОМ і СТЕФАНОМ
син — д-р СТЕФАН ЛОГІНСЬКИЙ з дружиною д-р МАРІЯННОЮ і сином АНДРІЄМ
сестра — МАРІЯ ХМІЛЕВСЬКА

ПОДЯКА

Цією дорогою бажаємо висловити найщирішу подяку всім, що своєю участю в похоронах віддали останню християнську прислугу покійному.

Вічна йому пам'ять!

Славний син...

(Закінчення зі стор. 9)

Меморіяльному Музеї Т. Шевченка, побудованому за проєктом В. Кричевського в співпраці з П. Костирком, відбулась наукова конференція.

Це все в Україні. А що в діяспорі? Покищо тихо. Вже давно відомо, що історик мистецтва Вадим Павловський ще перед смертю 1986 року заповів Українському Музеєві велику і цінну колекцію картин, рисунків і графіки В. Кричевського. Цю збірку доповнила дарунками картин, фотографій та архівних матеріялів внучка мистця, відома малярка Катерина Кричевська-Росандіч. В цей ювілейний рік можна сподіватись якогось відзначення, великої виставки. Чи її заплановано, чи доведеться чекати на відкриття новозбудованого Українського Музею?

Минатимуть роки і десятиліття, а пам'ять про великого мистця і діяча української культури не проминеться, вона далі житиме в його творах.

Неоніля Винярська

• НА ПРОДАЖ •

• ДО ВИНАЙМУ •

• ПРАЦЯ •

• РОЗШУКИ •

• РІЗНЕ •